

**RADA
EURÓPSKEJ ÚNIE**

**V Bruseli 26. marca 2007 (30.04)
(OR. en)**

**7495/07
ADD 1**

SOC 105

POZNÁMKA

Od: Predsedníctvo
Komu: Pracovná skupina pre sociálne otázky
Dátum: 2. apríl 2007

Predmet: **Preskúmanie vykonávania Pekinskej akčnej platformy členskými štátmi a inštitúciami EÚ**
- ukazovatele pre oblasť Vzdelávanie a odborná príprava žien
= návrh záverov Rady

Delegáciám v prílohe zasielame správu o ukazovateľoch pre oblasť Vzdelávanie a odborná príprava žien, ktorú vypracovalo nemecké predsedníctvo.

**Preskúmanie vykonávania Pekinskej akčnej platformy
členskými štátmi a inštitúciami EÚ**

Správa nemeckého predsedníctva

Ukazovatele pre oblasť Vzdelávanie a odborná príprava žien

1. Úvod

Pekinská deklarácia a akčná platforma (AP) prijaté na Štvrtej svetovej konferencii OSN o ženách v roku 1995 v Pekingu predstavujú usmernenia pre európske a vnútroštátne politiky na podporu rovnosti mužov a žien a sú katalyzátorom početných iniciatív vlád na podporu rodovej rovnosti.

V nadväznosti na Štvrtú svetovú konferenciu o ženách Európska rada na svojom zasadnutí v Madride (15. a 16. decembra 1995) požiadala o každoročné preskúmanie vykonávania AP v členských štátoch.

Na návrh rakúskeho predsedníctva Rada pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti v roku 1998 vyzvala, aby sa AP vykonávala systematickejšie a aby sa v rámci toho vypracoval súbor kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov a kritérií, ktoré umožnia každoročne posúdiť pokrok dosiahnutý v dvanástich kritických oblastiach AP (A. ženy a chudoba; B. vzdelávanie a odborná príprava žien; C. ženy a zdravie; D. násilie voči ženám; E. ženy a ozbrojený konflikt; F. ženy a hospodárstvo; G. ženy vo vedúcich a rozhodovacích funkciách; H. inštitucionálne mechanizmy na podporu žien; I. ľudské práva žien; J. ženy a médiá; K. ženy a životné prostredie; L. dievčatá).

Členské štáty v spolupráci s Európskou komisiou vypracovávajú ukazovatele na základe dvoch rôznych pracovných postupov. Prvý postup spočíva v rozdelení práce na ukazovateľoch v jednej oblasti medzi dve predsedníctva, pričom jedno zhromažďuje relevantné údaje (pripravuje a rozosiela dotazníky členským štátom) a druhé tieto údaje analyzuje a podáva správu. Druhý prístup spočíva v tom, že sa úlohou navrhnuť vhodné ukazovatele poverí len jedno predsedníctvo.

V septembri 2005 sa skupina na vysokej úrovni pre uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti (HLG – High Level Group on Gender Mainstreaming)¹ dohodla na druhom z týchto prístupov.

Išlo o to, aby sa tento proces zjednodušil a urýchlil tým, že sa podľa možnosti počas každého predsedníctva vypracuje jeden súbor ukazovateľov. Ukazovatele sa majú zakladať na existujúcich (dostupných a porovnateľných) údajoch. Predsedníctva sa majú sústrediť na obmedzený počet ukazovateľov, ktoré považujú za kľúčové pre vykonávanie AP a ktoré si osobitne vyžadujú dôkladnejšiu analýzu Európskej únie.

10. výročie Pekinskej akčnej platformy v roku 2005 ponúklo vhodnú príležitosť, aby sa zhodnotili predchádzajúce výsledky a presadili ďalšie reformy a opatrenia. Na základe správy o pokroku dosiahnutom vo vykonávaní AP v Európskej únii, ktorú predložilo luxemburské predsedníctvo, sa členské štáty zaviazali jej vykonávanie monitorovať systematickejšie a pravidelne vypracovávať ukazovatele. Európska únia doteraz prijala súbor ukazovateľov pre sedem oblastí z dvanástich strategických cieľov AP (pozri prílohu I: Zoznam prijatých ukazovateľov v oblasti rodovej rovnosti).

HLG požiadala nemecké predsedníctvo, aby sa sústredilo na strategický cieľ *B* Pekinskej akčnej platformy, t. j. *Vzdelávanie a odborná príprava žien*. Vzdelávanie a odborná príprava žien je ľudským právom, ktoré má ďalekosiahle dôsledky pre možnosti zamestnania a ekonomickú nezávislosť žien. V tejto súvislosti lisabonská stratégia pre rast a zamestnanosť tiež nabáda k podpore inovácie zo strany žien, ako aj ich znalostí. Vzdelávanie a odborná príprava žien sú nielen súčasťou celkového sociálno-ekonomického pokroku, ale aj oblasťou priamo označenou za oblasť, ktorá si vyžaduje nevyhnutnú reformu.

¹ Skupinu na vysokej úrovni pre uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti (HLG) tvoria zástupcovia členských štátov EÚ zodpovední za oblasť rodovej rovnosti (spravidla generálni riaditelia a/alebo ich námestníci), ako aj zástupcovia riaditeľstiev pre rodovú rovnosť Komisie EÚ. HLG spravidla zasadá raz počas každého predsedníctva, aby rokovala o programoch, iniciatívach, ukazovateľoch a aktuálnych témach v EÚ.

V Európskej únii ženy vo vzdelávaní a odbornej príprave dobehli mužov. Pomer pohlaví pri vstupe do systému terciárneho vzdelávania sa vyrovnal. Ženy dosahujú v priemere vyšší stupeň vzdelania/odbornej prípravy ako muži. Cieľom nemeckého predsedníctva je predložiť ukazovatele pre vzdelávanie a odbornú prípravu žien, ktoré vyzdvihnú oblasti, kde sú naďalej potrebné opatrenia v záujme vykonania Pekinskej platformy.

Vo vzdelávaní a odbornej príprave dochádza k horizontálnej a vertikálnej segregácii. Stupeň ukončeného vzdelania a postavenie v zamestnaní spolu priamo úmerne súvisia. Naďalej však existuje viditeľný rozdiel medzi ženami a mužmi, pokiaľ ide o zamestnanie s rovnocenným ukončeným vzdelaním.

Správa nemeckého predsedníctva v súlade s Pekinskou akčnou platformou a stratégiami EÚ upozorňuje na päť kľúčových otázok súvisiacich s rodovou rovnosťou v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Prvými dvoma oblasťami, ktorými sa zaoberá, sú: *celoživotné vzdelávanie a migranti v systéme vzdelávania*. Vzhľadom na nedostatok dostupných, porovnateľných údajov EÚ o migrantoch vo vzdelávacom systéme však v súčasnosti nie je možné vypracovať konkrétne ukazovatele pre túto oblasť. Štrukturálny ukazovateľ celoživotného vzdelávania poskytuje základné informácie v súvislosti so zamestnanosťou, ponecháva však nezodpovedané otázky o prístupe žien a mužov k celoživotnému vzdelávaniu, ako aj charakteristike účasti žien a mužov na celoživotnom vzdelávaní.

Na základe toho sa správa sústreďuje najmä na tieto otázky: terciárne vzdelávanie: veda a technika; nerovnaké pracovné príležitosti: návratnosť vzdelania; a akademická obec: rodová rovnosť na úrovni akademických pracovníkov a rozhodovacej úrovni. V uvedených oblastiach sú dostupné porovnateľné údaje. Na základe toho správa navrhuje tieto tri ukazovatele pre oblasť Vzdelávanie a odborná príprava žien:

- Ukazovateľ 1:** Pomer žien a mužov spomedzi všetkých absolventov terciárneho vzdelávania vo vedecko-technických odboroch
- Ukazovateľ 2:** Miera zamestnanosti žien a mužov (vo veku od 25 do 64 rokov) podľa najvyššieho stupňa ukončeného vzdelania
- Ukazovateľ 3a:** Pomer žien a mužov spomedzi všetkých absolventov ISCED 5a a pomer žien a mužov spomedzi všetkých absolventov doktorandského štúdia podľa širšieho študijného odboru a celkovo
- Ukazovateľ 3b:** Pomer žien a mužov spomedzi akademických pracovníkov v akademickej obci podľa stupňov A, B a C a celkovo

Správa na záver uvádza súhrn najdôležitejších zistení a dôsledkov pre ďalšie vypracovávanie ukazovateľov.

2. Pekinská akčná platforma

V AP sa uvádza, že „vzdelávanie je ľudským právom a základným nástrojom pre dosiahnutie cieľov, ako je rovnosť, rozvoj a mier. Nediskriminačné vzdelávanie prináša prospech dievčatám aj chlapcom a v konečnom dôsledku prispieva k väčšej rovnosti žien a mužov. Rovnaký prístup k vzdelaniu a ukončené vzdelanie sú nevyhnutnými podmienkami na to, aby sa aktérmi zmeny stalo viac žien. Investície do formálneho a neformálneho vzdelávania a odbornej prípravy dievčat a žien sa so svojou výnimočne vysokou sociálnou a hospodárskou návratnosťou ukázali ako jeden z najlepších prostriedkov na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a hospodárskeho rastu, ktorý bude trvalý a zároveň udržateľný“ (kapitola IV, odsek 69).

2.1 Celoživotné vzdelávanie

Významnou súčasťou AP je otázka celoživotného vzdelávania: „Ženám by sa malo umožniť nepretržite rozširovať znalosti a zručnosti, ktoré získali v mladosti. Súčasťou tejto koncepcie celoživotného vzdelávania sú znalosti a zručnosti nadobudnuté prostredníctvom formálneho vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj učenia, ktoré prebieha neformálnym spôsobom, vrátane dobrovoľných činností, bezodplatnej práce a tradičných znalostí“ (kapitola IV, odsek 73).

Presadenie celoživotného vzdelávania si vyžaduje, aby sa „vypracovali a zaviedli stratégie vzdelávania, odbornej prípravy a rekvalifikácie žien, najmä mladých žien a žien, ktoré opätovne vstupujú na trh práce, čím sa im umožní získať zručnosti, vďaka ktorým vyhovejú potrebe zlepšiť svoje pracovné príležitosti, nastolenej meniacou sa sociálno-ekonomickou situáciou“ [B.3. ods. 82 písm. a)]; aby sa „uznali príležitosti neformálneho vzdelávania dievčat a žien v systéme vzdelávania“ [B.3. ods. 82 písm. b)]; aby sa „ženám a dievčatám poskytovali informácie o dostupnosti a výhodách programov profesijného a odborného vzdelávania v oblasti vedy a techniky a programov nepretržitého vzdelávania“ [B.3. ods. 82 písm. c)]; a aby sa „vypracovali programy vzdelávania a odbornej prípravy pre nezamestnané ženy, aby získali nové znalosti a zručnosti, ktoré zlepšia a rozšíria ich pracovné príležitosti vrátane príležitostí na samostatnú zárobkovú činnosť a rozvinú ich podnikateľské zručnosti“ [B.3. ods. 82 písm. d)].

2.2 Migranti v systéme vzdelávania

V súvislosti s globalizáciou a otázkou migrácie, ktorá s ňou úzko súvisí, sa do pozornosti tvorcov politik dostala otázka, ako zaručiť úplné začlenenie migrantov do systémov vzdelávania. Osoby s rôznym vierovyznaním a/alebo etnickým pôvodom sa musia uznať, akceptovať a začleniť do systémov vzdelávania. Hlavnou výzvou v tomto procese je zaručiť rodovú rovnosť pre všetkých študentov. AP upozorňuje na to, že „vytvorenie vzdelávacieho a sociálneho prostredia, v ktorom by sa so ženami a mužmi, dievčatami a chlapcami zaobchádzalo rovnako, v ktorom by sa podporovali v tom, aby dosiahli svoj plný potenciál, pričom by sa rešpektovala ich sloboda myslenia, vyznania, náboženstva a viery, a v ktorom by zdroje v oblasti vzdelávania podporovali nestereotypné predstavy o ženách a mužoch, by umožnil odstrániť príčiny diskriminácie žien a nerovnosť medzi ženami a mužmi“ (kapitola IV, odsek 72).

Nediskriminačné, multikultúrne vzdelávacie prostredie, ktoré podporuje rodovú rovnosť, možno rozvinúť aj tým, že sa „vo vzdelávacích inštitúciách zaručí, aby sa rešpektovalo právo žien a dievčat na slobodu vyznania a náboženstva; znamená to, že sa musia zrušiť všetky diskriminačné zákony alebo iné právne predpisy založené na náboženstve, rase alebo kultúre“ [B.1. ods. 80 písm. f)].

2.3 Terciárne vzdelávanie: veda a technika

Osobitný dôraz sa kladie na potrebu zvýšiť účasť žien vo vede a technike okrem iného najmä na terciárnej úrovni: „Pokročilé štúdium v oblasti vedy a techniky pripravuje ženy na to, aby mohli aktívne prispievať k technickému a priemyselnému rozvoju svojich krajín, a vyžaduje si preto rôznorodý prístup k profesijnej a technickej príprave. (...) Je dôležité, aby ženy techniku nielen využívali, ale aby sa tiež podieľali na procese od návrhov až po aplikovanie, monitorovanie a hodnotenie“ (kapitola IV, odsek 75).

Na tento účel je potrebné splniť tieto strategické ciele, ktoré v otázke vzdelávania a odbornej prípravy žien definuje AP: „zaručenie rozmanitosti profesijnej a technickej prípravy a zlepšenie prístupu dievčat a žien k vzdelávaniu a profesijnej príprave a ich udržanie v nich v oblastiach, ako sú prírodné vedy, matematika, inžinierstvo, environmentalistika a environmentálne technológie, informačné technológie a vyspelé technológie, ako aj manažérska príprava“ [B.3. ods. 82 písm. e)]; a „zvýšenie pomeru žien, ktoré sa podieľajú na tvorbe politiky a rozhodovaní v oblasti vzdelávania, a to najmä pedagogičiek na všetkých stupňoch vzdelávania a v študijných odboroch, v ktorých tradične prevládajú muži, ako sú vedecké a technické odbory“ [B.4. odsek 83 písm. f)].

2.4 Nerovnaké pracovné príležitosti: návratnosť vzdelania

Hoci je rovnaký prístup dievčat a chlapcov k vzdelávaniu v členských štátoch EÚ v podstate zaručený a mladé ženy dobehli a čiastočne aj predbehli chlapcov a mužov z hľadiska ukončeného formálneho vzdelania, nerovnosť žien a mužov sa prejavuje, keď študenti začínajú svoju pracovnú kariéru. Relatívne často ženy a muži s rovnocenným ukončeným vzdelaním nemajú rovnakú výšku zárobku ani rovnaké zastúpenie v rozhodujúcich funkciách.

AP podčiarkuje, že „diskriminácia vo vzdelávaní a v odbornej príprave, prijímanie do zamestnania a odmeňovanie, postupy povyšovania a horizontálnej mobility (...) naďalej obmedzujú pracovné, ekonomické, profesijné a iné príležitosti a mobilitu žien“ (kapitola IV, odsek 152). Medzi mužmi a ženami pretrváva najmä rozdiel v návratnosti vzdelania z hľadiska postavenia v zamestnaní.

2.5 Akademická obec: rodová rovnosť na vedeckej a rozhodovacej úrovni

Tvrdením, že „prístup dievčat a žien ku všetkým stupňom vzdelávania vrátane vyššieho vzdelávania a ku všetkým akademickým oblastiam a ich udržanie v nich je jedným z faktorov plynulého postupu (žien) v profesijných činnostiach“, AP upozorňuje na zodpovednosť akademickej obce za presadzovanie rodovej rovnosti do praxe vo všetkých oblastiach a na všetkých stupňoch (kapitola IV, odsek 76).

AP preto žiada, aby sa „odstránili prejavy rodovej nerovnosti v prístupe k všetkým oblastiam terciárneho vzdelávania, a to tým, že sa ženám zaručí rovnaký prístup ku kariérnemu rastu, odbornej príprave, štipendiám a stážam“ [B.1. odsek 80 písm. c)]; aby sa „vytvoril systém vzdelávania zohľadňujúci rodový aspekt, ktorý zaručí úplnú a rovnakú účasť žien v správe, tvorbe politiky a rozhodovaní v oblasti vzdelávania“ [B.1. ods. 80 písm. d)]; a aby sa „podporili a rozvinuli rodové štúdiá a výskum na všetkých stupňoch vzdelávania, najmä na postgraduálnom stupni akademických inštitúcií“ [B.4. ods. 83 g)].

3. Stratégie EÚ: vzdelávanie a odborná príprava žien

Podpora vzdelávania a odbornej prípravy žien má významný vplyv na hospodársky a sociálny rozvoj EÚ. Európska rada na svojom zasadnutí v Lisabone v marci 2000 stanovila strategický cieľ pre ďalšie desaťročia „stať sa najkonkurencieschopnejšou a najdynamickejšou znalostnou ekonomikou na svete schopnou zabezpečiť trvalo udržateľný hospodársky rast a zvyšovať počet a kvalitu pracovných miest, ako aj sociálnu súdržnosť“. Tento cieľ sa dá dosiahnuť len prostredníctvom významného rastu v oblasti vedeckého a technického výskumu a inovácie – inými slovami, prostredníctvom väčšieho počtu vedcov a výskumníkov. Doteraz sa vo vede a technike potenciál žien v plnej miere nevyužíval. Bez toho, aby sa podporili schopnosti žien, však nebude možné lisabonské ciele dosiahnuť.

Rada pre vzdelávanie, mládež a kultúru (2003) sa preto v súlade s lisabonskou stratégiou dohodla na piatich kritériách, ktorými sú okrem iných: „Celkový počet absolventov matematiky, prírodných vied a techniky v Európskej únii by sa mal do roku 2010 zvýšiť aspoň o 15 %, pričom by sa zároveň mala znížiť rodová nevyváženosť.“ Komisia vo svojom Pláne uplatňovania rovnosti žien a mužov 2006 – 2010 z marca 2006 uvádza, že „rodové stereotypy sa prenášajú prostredníctvom vzdelávania, odbornej prípravy a kultúry“. Vyzýva, aby sa presadzovala politika, ktorá „by sa mala sústrediť na to, aby sa boj proti rodovým stereotypom viedol už od skorého veku, a mala by poskytovať zodpovedajúce školenia pre učiteľov a študentov, ako aj podporovať mladé ženy a mladých mužov v preskúvaní netradičných vzdelávacích modelov“.

Plán uplatňovania rovnosti žien a mužov 2006 – 2010 žiada aj rovnakú ekonomickú nezávislosť žien a mužov, súčasťou čoho je aj dosiahnutie lisabonského cieľa v oblasti zamestnanosti, ktorým je 60-percentná miera zamestnanosti žien. V súčasnosti je miera zamestnanosti u žien nižšia ako u mužov. Takúto situáciu vytvára niekoľko faktorov, ku ktorým okrem náročnosti zosúladiť pracovný a rodinný život patrí aj „priama diskriminácia žien a štrukturálne nerovnosti, akými sú segregácia v odvetviach, profesiách a v pracovných modeloch, prístup k vzdelaniu a odbornej príprave (...) a stereotypy“.

V záujme plného využitia inovačného potenciálu mužov aj žien je tiež potrebné, aby sa podporovali výnimočné talenty bez ohľadu na ich pohlavie a aby mali prístup ku kariérnym príležitostiam vo výskume a vývoji. Obmedzenia vyplývajúce z rodových rozdielov sú zjavné najmä v postupe žien v zamestnaní. Pre túto správu má osobitný význam najmä postup žien v zamestnaní v akademickej oblasti. Tradične sa akademickej kariére venuje menej žien ako mužov a aj dnes sa pomer žien vo vyššom vzdelávaní so služobným postavením znižuje. Táto pretrvávajúca vertikálna segregácia bráni ženám nielen využiť ich akademický potenciál, ale tiež podieľať sa na tvorbe politiky a rozhodovaní v oblasti vzdelávania.

V záujme riešenia tejto anomálie Rada pre konkurencieschopnosť v apríli 2005 vyzvala, aby sa pomer žien vo vedúcich funkciách verejného sektora zvýšil na 25 % a aby sa podporila účasť žien na priemyselnom výskume a technike. Cieľom je podporiť inováciu, kvalitu a konkurencieschopnosť v oblasti vedeckého a priemyselného výskumu.

Uvedené stratégie a ciele EÚ sa zakladajú na Pekinskej deklarácii a akčnej platforme (1995). Všeobecným cieľom je presadiť rodovú rovnosť vo vzdelávaní a odbornej príprave, aby sa využil potenciál žien vzhľadom na hroziaci nedostatok odborníkov a aj to, aby sa do vedy zahrnula obhajoba excelentnosti žien. Ukazovatele pre oblasť Vzdelávanie a odborná príprava žien, ktoré presadzuje nemecké predsedníctvo, sa vybrali tak, aby túto politiku EÚ podporili.

4. Nové oblasti vzdelávania a odbornej prípravy žien, ktoré si vyžadujú vypracovanie ukazovateľov

4.1 Celoživotné vzdelávanie

Analýza celoživotného vzdelávania môže poskytnúť dôležitý prehľad o možných prejavoch rodovej nerovnosti. Podrobné údaje, ak sú dostupné, môžu poskytnúť informácie o tom, či existujú rozdiely medzi ženami a mužmi vo formálnom, ako aj neformálnom vzdelávaní po získaní formálnej kvalifikácie, ktoré by mohli mať významný vplyv na rodové vzťahy na trhu práce.

Celoživotné vzdelávanie je dôležité pre konkurencieschopnosť, hospodársku prosperitu a nezávislosť a osobný rozvoj a je predpokladom úspešnej účasti žien a mužov na trhu práce. Dôležité je, aby sa pri skúmaní účasti na celoživotnom vzdelávaní sústavne zohľadňoval rodový aspekt, pretože len tak sa podarí zistiť, či opatrenia na podporu zvýšenej účasti na celoživotnom vzdelávaní z celkového hľadiska vyhovujú ženám aj mužom.

Štruktúrálny ukazovateľ celoživotného vzdelávania sa používa v súvislosti s lisabonskou stratégiou pre rast a zamestnanosť. Celoživotné vzdelávanie sa vzťahuje na osoby vo veku od 25 do 64 rokov, ktoré uviedli, že sa zúčastňovali vzdelávania alebo odbornej prípravy v priebehu štyroch týždňov pred zisťovaním (údaje zo zisťovania pracovných síl EÚ).

Podľa posledných údajov Eurostatu sa v roku 2005 celoživotného vzdelávania zúčastňovalo o niečo viac žien (10,4 %) než mužov (8,9 %). Zhromaždené informácie sa však týkajú každého druhu vzdelávania a odbornej prípravy bez ohľadu na to, či má význam pre súčasné alebo možné budúce zamestnanie respondenta. Štruktúrálny ukazovateľ celoživotného vzdelávania zahŕňa a priori dva druhy vzdelávacích aktivít: formálne vzdelávanie a neformálne vzdelávanie, ktoré sa týka predmetov vyučovaných mimo rámca formálneho vzdelávania, ako aj netradičných predmetov. Neupresňuje ani dôvod účasti na aktivitách celoživotného vzdelávania, ani ich trvanie.

V dôsledku toho sa zdá, že pre dostatočné posúdenie prístupu žien a mužov k celoživotnému vzdelávaniu by boli užitočné podrobné informácie o praxi celoživotného vzdelávania žien a mužov (napr. o veku, pohlaví, stupni ukončeného vzdelania, postavení v zamestnaní, druhu povolania, frekvencii, trvaní a druhu vzdelávacej činnosti).

4.2 Migranti v systéme vzdelávania

Komisia EÚ sa v Pláne uplatňovania rovnosti žien a mužov 2006 – 2010 zaviazala bojovať proti všetkým prejavom diskriminácie a vytvoriť inkluzívnu spoločnosť pre všetkých. „Členky znevýhodnených skupín sú často v horšej situácii, ako ich mužské náprotivky. Typická je situácia etnických menšín a imigrantiek, ktoré sú často terčom viacnásobnej diskriminácie. Na jej odstránenie je potrebné podporovať rodovú rovnosť v migračnej a integračnej politike, aby sa zaistili práva žien a ich občianska účasť, plne využil ich pracovný potenciál a zlepšil ich prístup ku štúdiu a k celoživotnému vzdelávaniu.“

Významným problémom pri vypracovávaní tohto ukazovateľa je nedostupnosť ucelenej definície ľudí so skúsenosťami s migráciou, ako aj porovnateľných údajov o situácii migrantov z hľadiska vzdelávania a odbornej prípravy. Pojem „migrant“ sa vzťahuje na všetky osoby, ktoré opustili svoju krajinu pôvodu so zámerom usadiť sa na dlhší čas v inej krajine. Táto definícia zahŕňa aj druhú a tretiu generáciu migrantov. O týchto osobách sa väčšinou hovorí ako o osobách z migračného prostredia.

Pri poskytovaní podrobnejších informácií o zahraničných študentoch akejkoľvek štátnej príslušnosti v krajine určenia sa používajú pojmy ako „medzinárodní študenti“, „občianstvo“, „cudzía štátna príslušnosť“, „štatút bez povolenia na pobyt“, „mobilita študentov“ a „s predchádzajúcim vzdelaním nadobudnutým v inej krajine“. Hoci niektoré členské štáty už poskytujú relatívne dobre diferencované údaje, komparatívne súbory údajov na úrovni EÚ zahŕňajú napríklad aj občanov so skúsenosťami s migráciou, ktorí žijú v tej istej krajine už 15 rokov a plánujú tam zostať, ako aj študentov na výmene, ktorí zahraničnú akademickú inštitúciu navštevujú len krátko. Vzhľadom na takýto široký rozsah kategórií nie je možné diferencované európske porovnanie.

Nesmie sa podceňovať ani rôznorodosť migrantov. Právny štatút, dôvod vystaňovania, vek v čase pristaňovania, jazykové bariéry, náboženstvo, etnická príslušnosť, počet rokov strávených v novej krajine a úmysel zostať v nej alebo sa vrátiť do krajiny pôvodu sú tiež aspekty, ktoré vystihujú rôzne pomery migrácie s jej osobitnými výzvami, potrebami a príležitosťami. Len podrobná analýza by mohla poskytnúť predstavu o vzájomnom vzťahu medzi rôznymi okolnosťami migrácie a prístupom ku všetkým stupňom vzdelania a účasťou na nich, a tak by umožnila významné porovnania príležitosť na účasť žien a mužov spomedzi migrantov.

V súčasnosti však existuje len obmedzený počet postupov poskytovania informácií o migrantoch – ženách či mužoch – a o ich vzťahu k vzdelávaniu a odbornej príprave v krajine, do ktorej sa pristaňovali.

Štatistika Eurydice o pomere pätnásťročných žiakov z migračného prostredia v súkromnom a verejnom sekundárnom vzdelávaní je krokom správnym smerom, hoci ponúka len neúplný obraz. Dostupné údaje o migrantoch v terciárnom vzdelávaní poskytujú najmä prehľad o zápise/účasti zahraničných študentov v študijných odboroch v ich krajine určenia (Eurostat, OECD).

Údaje rozdelené podľa pohlavia sú v otázke migrantov osobitne dôležité. Na jednej strane sú ženy-migrantky vo svojej rodine často akýmisi kultúrnymi referentkami pre vzdelávanie, zmenu a integráciu. Na druhej strane čelia mnohé ženy-migrantky diskriminácii na základe pohlavia, ako aj pôvodu. Analýza údajov rozdelených podľa pohlavia, týkajúcich sa situácie migrantov, pokiaľ ide o vzdelávanie a odbornú prípravu, by preto bola užitočná pri tvorbe účinnej politiky v oblasti migrácie a integrácie.

Súčasný nedostatok užitočných a porovnateľných údajov o tejto otázke však neumožňuje, aby sa v súčasnosti predložili nové ukazovatele. Táto správa preto zdôrazňuje, že na to, aby sa mohla preskúmať otázka integrácie migrantov do systému vzdelávania v Európe, je potrebné, aby sa starostlivo zhromaždili údaje z celej EÚ a aby sa podrobili dôkladnej analýze.

5. Prehľad dostupných údajov

5.1 Zdroje údajov

Pri vypracovávaní ukazovateľov je dôležitým nástrojom zisťovanie pracovných síl (LFS). LFS je hlavným štatistickým zdrojom, ktorý poskytuje harmonizovanú a porovnateľnú štatistiku o trhu práce na úrovni EÚ. Pokiaľ ide o vzdelávanie a odbornú prípravu, zisťovanie pracovných síl sa zaoberá vzdelávaním mladých, celoživotným vzdelávaním a osobami s neukončenou školskou dochádzkou, poskytuje však aj údaje o zamestnanosti a nezamestnanosti (t. j. o mierach, raste, činnosti/nečinnosti obyvateľstva), ktoré uvádzajú do súvislosti napríklad postavenie v zamestnaní s pohlavím, vekovými skupinami, stupňom ukončeného vzdelania, štátnou príslušnosťou, rodinným stavom a/alebo počtom nezaopatrených detí.

Výrazne sa pri zhromažďovaní údajov a analýze porovnateľných údajov rozvinula medzinárodná spolupráca. UNESCO, OECD a EÚ spolu vypracovali (UOE) dotazník, ktorý obsahuje medzinárodné definície na účely zberu porovnateľných údajov. Z tohto dotazníka preto vychádza takmer každé kvantitatívne medzinárodné porovnanie v oblasti vzdelávania.

Eurostat a *Eurydice*, ako aj publikácie ako *She Figures* a *Vzdelávanie v kocke* OECD poskytujú údaje, informácie a analýzy s významom pre tému vzdelávania a odbornej prípravy žien a mužov. Definície a interpretácie najmä pri analýzach, ktoré si vyžadujú rozdelenie podľa pohlavia, sa však nie vždy zhodujú, čo použiteľnosť údajov obmedzuje (pozri prílohu II: Databázy).

5.2 Klasifikácia ISCED ako základ pre analýzu údajov

Na tento účel vznikla verzia *Medzinárodnej štandardnej klasifikácie vzdelávania UNESCO (ISCED 97)* z roku 1997 (pozri prílohu III: klasifikácia ISCED 97).

Klasifikácia ISCED zohľadňuje národné rozdiely v štruktúrach akademických hodností a kvalifikácií. Poskytuje preto unikátny rámec, v ktorom možno skúmať medzinárodné systémy terciárneho vzdelávania s vysokou mierou porovnateľnosti. Je zrozumiteľná, medzinárodne používaná a pripisuje sa jej len málo nedostatkov. Klasifikácia ISCED preto ostáva najprepracovanejšou kategorizáciou vzdelávania, ktorá umožňuje analýzu údajov a formuláciu záverov.

5.3 Štrukturálne ukazovatele

V rámci lisabonskej stratégie Rada vyzvala Komisiu, aby vypracovala výročnú súhrnnú správu na základe štrukturálnych ukazovateľov, ktoré predstavujú nástroj objektívneho posudzovania pokroku v plnení lisabonských cieľov a podopierajú kľúčové posolstvá správy. V roku 2005 predložila Komisia v jarnej správe Európskej rade nový prístup k lisabonskej stratégii, ktorý sa sústreďuje na rast a zamestnanosť.

Tieto štrukturálne ukazovatele sa vzťahujú na šesť oblastí: všeobecná hospodárska situácia, zamestnanosť, inovácia a výskum, hospodárska reforma, sociálna súdržnosť a životné prostredie. Pokiaľ ide o vzdelávanie a odbornú prípravu žien, patria sem aj ukazovatele absolventov vedy a techniky, stupňa ukončeného vzdelania mladých a celoživotného vzdelávania.

5.4 Tematické ukazovatele – pokrok v plnení lisabonských cieľov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy

Na účely preskúmania pokroku v plnení lisabonských cieľov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy sa vypracovalo a monitoruje niekoľko tematických ukazovateľov. Do roku 2006 sa preskúmalo týchto deväť oblastí: zlepšovanie kvality pedagógov; rozvíjanie zručností pre znalostnú spoločnosť; zvyšovanie náboru na vedecké a technické štúdiá; investície do vzdelávania a odbornej prípravy; zabezpečenie informačno-komunikačných technológií pre všetkých; účasť na vzdelávaní a odbornej príprave; osoby s neukončenou školskou dochádzkou; zlepšovanie výučby cudzích jazykov a mobilita a spolupráca.

6. Ukazovatele

6.1 Ukazovateľ 1: Pomer žien a mužov spomedzi všetkých absolventov vedecko-technických odborov

Ukazovateľ opisuje pomer žien a mužov spomedzi všetkých absolventov terciárneho vzdelávania v exaktných vedách (prírodné vedy, matematika a informatika) a technických odboroch (inžinierstvo, priemyselná výroba a stavebníctvo) v roku 2004 vo verejných, ako aj v súkromných inštitúciách, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium (ISCED 5), ako aj pokročilé výskumné štúdium (ISCED 6), v porovnaní s celkovým počtom absolventov terciárneho vzdelávania v príslušných študijných odboroch.

Stupne a oblasti vzdelávania uvedené v tomto ukazovateli sa riadia Medzinárodnou štandardnou klasifikáciou vzdelávania (ISCED 97) a Príručkou oblastí vzdelávania a odbornej prípravy Eurostatu (1999). Stupeň ISCED 5 je definovaný ako prvý stupeň terciárneho vzdelávania a zahŕňa dve kategórie ISCED 5a a ISCED 5b. Väčšina programov ISCED 5a je zameraná prevažne teoreticky a ich cieľom je poskytnúť dostatočnú

kvalifikáciu pre účasť na programoch pokročilého výskumu alebo pre povolania vyžadujúce vysokú kvalifikáciu. Programy ISCED 5b sú zamerané prakticky a ich obsah má väčšinou pripraviť študentov na konkrétne povolanie. Kvalifikácia získaná prostredníctvom programov ISCED 5b neumožňuje priamy prístup k programom pokročilého výskumu.

Klasifikácia ISCED 6 sa vzťahuje na programy druhej etapy terciárneho vzdelávania, ktoré sa končia získaním kvalifikácie v pokročilom výskume, často na úrovni doktorátu, PhD alebo vyššej. Tieto programy sa venujú pokročilému štúdiu, pôvodnému výskumu a pripravujú absolventov na akademickú kariéru v inštitúciách vyššieho vzdelávania.

Tento ukazovateľ rozlišuje medzi ženami a mužmi ako absolventmi s kvalifikáciou ISCED 5 a ISCED 6, čím ilustruje tendenciu žien študovať exaktné vedy a technické odbory vo vzťahu k stupňu získanej kvalifikácie, ako aj pracovnému zameraniu. Podobné rozlíšenie prehľbuje túto analýzu, keďže rozhodnutia a výsledky absolventov vo vzdelávaní môžu vo veľkej miere určiť, aká kariéra a úlohy v spoločnosti budú pre nich dostupné. Okrem toho sa podrobnejšie posúdili študijné odbory, na ktoré sa zameriava táto správa, aby sa zistili možné rozdiely. Prezentácia údajov ako pomeru z celkového počtu absolventov príslušných odborov uľahčuje analýzu, a tým umožňuje odkryť horizontálnu a vertikálnu segregáciu.

Tabuľka 6.1: Ženy a muži spomedzi absolventov (ISCED 5; ISCED 6) v odbore a) prírodné vedy, matematika a informatika a b) inžinierstvo, priemyselná výroba a stavebníctvo ako % z celkového počtu absolventov v príslušných odboroch (2004) ¹⁾

	ISCED 5				ISCED 6			
	Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
geo								
eu25 European Union	39,8	60,2	23,6	76,4	39,0	61,0	23,2	76,8
be Belgium	30,4	69,6	20,8	79,2	28,9	71,1	20,2	79,8
bg Bulgaria	56,4	43,6	37,2	62,8	55,8	44,2	39,2	60,8
cz Czech Republic	40,0	60,0	24,4	75,6	34,9	65,1	21,2	78,8
dk Denmark	33,7	66,3	31,4	68,6	26,0	74,0	27,9	72,1
de Germany	36,1	63,9	17,4	82,6	29,5	70,5	11,8	88,2
ee Estonia	48,1	51,9	33,1	66,9	44,0	56,0	37,5	62,5
ie Ireland	42,9	57,1	17,3	82,7	45,3	54,7	28,7	71,3
gr Greece	42,8	57,2	38,5	61,5	32,3	67,7	21,0	79,0
es Spain	36,4	63,6	25,7	74,3	48,9	51,1	27,9	72,1
fr France ^{II)}	30,9	69,1	24,7	75,3	34,4	65,6	-	-
it Italy	53,6	46,4	28,6	71,4	54,0	46,0	31,2	68,8
cy Cyprus	42,2	57,8	20,2	79,8	83,3	16,7	-	-
lv Latvia	39,2	60,8	28,2	71,8	53,3	46,7	38,5	61,5
lt Lithuania	43,2	56,8	33,3	66,7	61,4	38,6	33,9	66,1
lu Luxembourg ^{III)}	-	-	-	-	-	-	-	-
hu Hungary	38,0	62,0	23,6	76,4	32,7	67,3	33,3	66,7
mt Malta ^{IV)}	34,5	65,5	19,3	80,7	60,0	40,0	20,0	80,0
nl Netherlands	23,0	77,0	15,4	84,6	37,7	62,3	23,4	76,6
at Austria	35,8	64,2	17,1	82,9	35,1	64,9	18,6	81,4
pl Poland	40,7	59,3	27,7	72,3	52,9	47,1	24,1	75,9
pt Portugal	50,7	49,3	33,8	66,2	51,5	48,5	35,6	64,4
ro Romania	59,1	40,9	32,5	67,5	45,7	54,3	28,7	71,3
si Slovenia	39,8	60,2	21,1	78,9	40,9	59,1	25,6	74,4
sk Slovakia	40,8	59,2	31,7	68,3	46,3	53,7	29,7	70,3
fi Finland ^{V)}	50,2	49,8	21,6	78,4	41,0	59,0	20,7	79,3
se Sweden	47,5	52,5	28,9	71,1	39,1	60,9	25,9	74,1
uk United Kingdom	37,4	62,6	20,0	80,0	37,9	62,1	21,2	78,8

Source: Eurostat, Education indicators

^{I)} Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004, and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.

^{II)} Source: Statistics France. No data for engineering, manufacturing and construction (ISCED 6) is available.

^{III)} Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.

^{IV)} Source: National statistics, Malta

^{V)} Source: National statistics, Finland

Hoci sa v EÚ výrazne zvýšil počet študentov vstupujúcich do terciárneho systému a následne aj počet absolventov, pri výbere študijného odboru sú naďalej zjavné rodové rozdiely, ktoré tak ostávajú hlavnou otázkou diskusií o rodovej rovnosti. Rodové otázky preto nemožno obmedziť na vyváženosť v celkovej účasti alebo v pomeroch absolventov.

Vo veľkej väčšine krajín EÚ je situácia podobná – v exaktných vedách a technických odboroch prevažujú muži, kým v ostatných vedách a netechnických odboroch je to naopak. Z európskeho priemeru 39,8 % (ISCED 5) a 39 % (ISCED 6) absolventiek prírodných vied, matematiky a informatiky a 23,6 % (ISCED 5) a 23,2 % (ISCED 6) absolventiek inžinierstva, priemyselnej výroby a stavebníctva vyplýva, že ženy sú v týchto oblastiach naďalej zastúpené nedostatočne.

Pomer absolventiek exaktných vied a technických odborov prekračuje priemer EÚ najmä v škandinávskych a východoeurópskych krajinách, aj v týchto krajinách sa však tento pozitívny trend nie vždy prenáša aj na trh práce. Prekážky v účasti žien, ako napr. predsudky a stereotypy o ženách v exaktných vedách a technických odboroch, sa musia na vnútroštátnej úrovni konštruktívne odstraňovať.

Využitie potenciálu žien v exaktných vedách a technických odboroch je kľúčovou úlohou. Z hospodárskeho hľadiska si tieto dve oblasti bez nadania a zručností žien nevystačia. Je preto v záujme efektívnosti, aby sa využili všetky možné zdroje. Nastoluje sa tým otázka súvisiaca s politikou, čo možno urobiť, aby sa dosiahlo vyváženejšie rodové zastúpenie v dvoch širších oblastiach prírodných vied, matematiky a informatiky a inžinierstva, priemyselnej výroby a stavebníctva na základnej vyššej úrovni (ISCED 5), aby sa dosiahlo vyváženejšie rodové zastúpenie na úrovni ISCED 6, ako aj vo vysokokvalifikovaných profesiách v oboch oblastiach. Ak sa má zlepšiť celková výskumná spôsobilosť EÚ, je potrebné venovať pozornosť obom týmto oblastiam štúdia a stupňom vzdelávania.

6.2 Ukazovateľ 2: Miera zamestnanosti žien a mužov podľa najvyššieho stupňa ukončeného vzdelania

Meranie miery zamestnanosti podľa pohlavia a podľa stupňa ukončeného vzdelania poskytuje prehľad o rozsahu znalostí a zručností dostupných na trhu práce a pomáha posúdiť, v akej miere ponúka trh práce ženám a mužom vhodné pracovné miesta. Tento ukazovateľ vyjadruje mieru zamestnanosti žien a mužov vo veku od 25 do 64 rokov podľa najvyššieho stupňa ukončeného vzdelania. Na definovanie stupňov ukončeného vzdelania, rozdelených do troch kategórií, sa používa klasifikácia ISCED 97 (príloha III):

- a) predprimárne, primárne a nižšie sekundárne vzdelanie (ISCED 0 – 2);
- b) vyššie sekundárne a postsekundárne neterciárne vzdelanie (ISCED 3 – 4) a
- c) terciárne vzdelanie (ISCED 5 – 6).

Tieto kategórie vystihujú rozdiely v znalostiach, zručnostiach a kvalifikáciách získaných na daných rôznych stupňoch vzdelávania. Naznačujú tiež, aké rôzne pracovné príležitosti a smerovania na trhu práce sa s každou kategóriou spájajú. Údaje sa zakladajú na zisťovaní pracovných síl.

Tabuľka 6.2: Miera zamestnanosti žien a mužov vo veku od 25 do 64 rokov podľa najvyššieho stupňa ukončeného vzdelania (2006)

		Total (ISCED 1997)		Pre-primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)		Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)		Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)	
		Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years
geo	sex								
eu25 European Union (25 countries)	m Males	86.3	74.7	79.9	65.6	86.9	75.9	91.2	85.4
	f Females	69.7	57.9	50.3	42.8	70.4	63.9	82.6	79.6
be Belgium	m Males	86.4	68.9	74.0	55.4	88.3	74.6	92.3	82.9
	f Females	76.1	51.0	49.0	33.8	74.4	57.4	88.9	74.1
bg Bulgaria	m Males	80.5	68.2	58.6	47.3	83.8	74.3	94.1	83.3
	f Females	70.4	59.0	38.4	31.9	73.1	66.0	86.6	76.7
cz Czech Republic	m Males	91.2	78.1	57.2	52.0	92.9	78.3	93.9	89.5
	f Females	66.6	62.7	40.5	39.7	67.3	65.6	73.7	82.5
dk Denmark	m Males	89.1	81.3	76.5	69.4	91.1	81.5	91.1	88.1
	f Females	79.8	72.1	59.3	58.3	79.0	70.3	86.2	84.1
de Germany	m Males	83.5	75.9	67.2	62.2	83.3	74.4	93.0	84.8
	f Females	70.4	63.2	45.6	46.4	72.8	64.6	82.1	78.0
ee Estonia	m Males	90.0	77.1	76.3	58.9	90.2	76.5	96.5	88.4
	f Females	77.3	77.2	:	54.3	74.6	77.1	86.5	84.9
ie Ireland	m Males	89.1	80.6	79.2	72.0	91.8	86.8	93.2	90.6
	f Females	72.2	55.2	45.8	38.2	69.9	61.0	84.4	77.4
gr Greece	m Males	89.1	80.0	90.1	75.3	88.9	82.2	88.2	88.1
	f Females	63.6	46.4	46.7	36.4	61.8	48.2	79.6	77.6
es Spain	m Males	87.5	78.7	85.5	73.7	88.5	84.6	89.3	86.6
	f Females	68.0	48.3	53.0	36.3	68.3	61.1	80.0	76.7
fr France	m Males	86.1	71.2	75.9	61.4	88.8	75.5	88.8	81.4
	f Females	71.3	61.5	49.0	51.3	71.8	67.3	81.7	74.2
it Italy	m Males	85.4	73.9	84.9	65.6	86.4	82.3	83.2	89.8
	f Females	60.8	45.4	44.9	29.7	67.1	63.3	73.2	81.1
cy Cyprus	m Males	92.6	86.2	84.2	83.1	95.4	85.6	93.5	91.9
	f Females	77.4	58.0	66.0	46.1	73.0	62.0	86.4	77.3
lv Latvia	m Males	83.8	74.3	74.6	56.0	84.8	76.1	96.9	87.6
	f Females	76.5	69.9	49.0	36.9	76.4	69.3	86.7	86.8
lt Lithuania	m Males	84.0	75.8	55.6	45.3	86.8	79.6	93.2	83.4
	f Females	81.0	66.5	53.6	32.7	76.8	65.7	92.2	85.1
lu Luxembourg (Grand-Duché)	m Males	93.2	75.5	92.6	68.6	93.7	74.9	93.2	85.2
	f Females	73.1	51.6	66.7	42.9	70.1	52.5	81.9	72.9
hu Hungary	m Males	85.4	64.1	64.2	37.1	88.0	68.9	93.8	80.7
	f Females	64.2	54.3	35.0	32.9	65.6	60.3	80.3	77.1
mt Malta	m Males	91.7	77.1	87.2	73.6	96.5	88.9	97.5	86.8
	f Females	51.8	23.1	35.7	18.0	71.2	49.6	84.3	60.6
nl Netherlands	m Males	92.2	78.9	86.8	72.0	92.8	79.6	95.2	84.1
	f Females	79.9	60.8	58.4	43.8	81.0	67.2	90.3	77.8
at Austria	m Males	90.9	75.3	76.5	62.1	91.9	75.6	94.8	84.4
	f Females	76.2	60.0	57.7	47.4	78.8	62.5	84.1	80.6
pl Poland	m Males	81.9	62.4	60.9	43.3	81.8	63.2	92.0	82.8
	f Females	66.8	48.0	39.6	28.2	61.7	48.3	84.5	75.3
pt Portugal	m Males	87.9	77.1	89.3	75.2	83.1	82.2	88.5	88.0
	f Females	78.5	62.3	74.4	58.2	77.8	77.0	89.1	82.0
ro Romania	m Males	81.0	71.3	71.9	60.8	81.5	71.7	91.3	89.5
	f Females	71.0	56.7	51.7	44.3	73.0	61.2	90.6	85.8
si Slovenia	m Males	89.2	71.8	73.4	58.1	89.7	72.6	95.3	84.0
	f Females	84.8	60.7	75.1	45.5	82.4	60.2	92.5	83.5
sk Slovakia	m Males	86.0	72.1	27.6	34.5	87.9	73.9	97.2	87.4
	f Females	64.8	56.4	20.6	29.0	66.2	60.6	78.5	77.3
fi Finland	m Males	86.3	73.0	75.2	59.3	85.1	74.1	94.2	84.4
	f Females	75.2	72.2	52.0	54.1	72.6	72.0	82.4	84.3
se Sweden	m Males	87.4	81.7	75.3	74.6	89.0	82.8	88.9	86.7
	f Females	79.5	76.5	56.0	57.1	79.3	76.9	85.0	87.8
uk United Kingdom	m Males	88.6	79.3	76.7	67.1	90.2	81.2	94.3	86.6
	f Females	72.6	66.7	52.6	63.0	72.5	79.1	86.3	86.4

Source: Eurostat, Labour Force Survey (quarterly survey results)

u: unreliable or uncertain data

Ako ukazuje tabuľka 6.2, miera zamestnanosti žien a mužov sa vo všetkých krajinách EÚ zvyšuje priamo úmerne so stupňom ukončeného vzdelania. Bez ohľadu na ukončené vzdelanie sa tiež pomer zamestnanosti znižuje s vekom. Miera tejto vzájomnej závislosti sa však u členských štátov EÚ výrazne líši. Aj keď sú miery zamestnanosti vo všetkých krajinách EÚ u žien vždy nižšie ako u mužov, tento rozdiel sa pri každom vyššom stupni vzdelania znižuje. Miery zamestnanosti žien s terciárnym vzdelaním napríklad dosahujú vysokú úroveň (priemer EÚ pre vek od 25 do 39 rokov: 82,6 %; priemer EÚ pre vek od 40 do 64 rokov: 79,6 %), stále však ukazujú na podobné odchýlky v krajinách EÚ v porovnaní s údajmi o mužoch.

Z týchto údajov sa dá vyvodiť záver, že a) u nízkokvalifikovaných osôb je pravdepodobnosť nezamestnanosti alebo úplného vylúčenia z trhu práce (nečinnosti) vyššia a že b) rodová priepasť sa zväčšuje pri nižších stupňoch ukončeného vzdelania. Z mier zamestnanosti žien (priemer EÚ) vyplýva významný rozdiel medzi ženami s kvalifikáciou na vyššej sekundárnej a postsekundárnej neterciárnej úrovni (ISCED 3 – 4) a ženami s nižšou kvalifikáciou (ISCED 0 – 2).

Hoci okolo 50 % žien (vo veku od 25 do 39 rokov) a 43 % žien (vo veku od 40 do 64 rokov) s ukončeným vzdelaním na úrovni ISCED 0 – 2 je aktívne zapojených do trhu práce, muži s rovnakým stupňom predprimárneho, primárneho alebo nižšieho sekundárneho vzdelania majú väčšiu pravdepodobnosť zamestnať sa o 29,6 percentuálneho bodu (vo veku od 25 do 39 rokov), resp. 22,8 percentuálneho bodu. Hoci na úrovni ISCED 0 – 2 pretrvávajú rodové rozdiely, netreba zabúdať, že rozdiel v mierach zamestnanosti žien a mužov predstavuje aj na úrovni ISCED 3 – 4 16,5/12 percentuálnych bodov (priemer EÚ) a na terciárnom stupni (úroveň ISCED 5 – 6) 8,5/5,8 percentuálneho bodu (priemer EÚ).

V diskusii o mierach zamestnanosti je potrebné zvážiť aj otázku ekonomickej nečinnosti. Ekonomicky nečinné osoby sú osoby, ktoré nemajú prácu ani ju aktívne nehľadajú alebo nie sú okamžite práceschopné. Ekonomická nečinnosť súvisí s vekom a pohlavím. U žien je pravdepodobnosť,

že sa ocitnú mimo trhu práce, oveľa vyššia ako u mužov, čo spôsobujú najmä rodinné povinnosti. Nadpriemerne ekonomicky nečinné sú aj osoby s nižším stupňom ukončeného vzdelania a starší obyvatelia. Ekonomická nečinnosť sa tak významne podieľa na relatívne nízkej miere zamestnanosti žien s ukončeným vzdelaním na úrovni ISCED 0 – 2, ako aj na odchýlkach v mierach zamestnanosti uvedených dvoch vekových skupín (25 – 39 rokov a 40 – 64 rokov). Pre väčšinu nízkokvalifikovaných osôb sú náklady na starostlivosť o dieťa vyššie ako ich plat, a preto veľa nízkokvalifikovaných žien ostáva doma.

Hoci sa teda ženy výrazne podieľajú na celkových mierach zamestnanosti v EÚ, ich pravdepodobnosť, že sa zamestnajú, je stále nižšia ako u mužov. Podpora hospodárskeho rozvoja EÚ si vyžaduje konkurenčné prostredie, ktorého súčasťou musia byť ženy, ako aj muži. Kvalifikácia žien a mužov sa preto musí zvyšovať, aby sa zvýšil ich potenciál na trhu práce. Zároveň je dôležité, aby trh práce využíval existujúce zručnosti a nadanie žien aj mužov.

6.3 Ukazovateľ 3a: Pomer žien a mužov spomedzi všetkých absolventov ISCED 5a a pomer žien a mužov spomedzi všetkých absolventov doktorandského štúdia podľa širšieho študijného odboru a celkovo

Tento ukazovateľ je rozdelený na dve časti. Skúma pomer žien a mužov spomedzi absolventov na úrovni ISCED 5a z akademických inštitúcií, ktorý analyzuje podľa študijného odboru vrátane programov terciárneho vzdelávania s akademickým zameraním. Absolventi ISCED 5a sú kvalifikovaní pre povolanie, ktoré vyžaduje vysokú úroveň zručností, alebo pre účasť na programe pokročilého výskumu.

Tento ukazovateľ tiež vyjadruje pomer žien a mužov ako absolventov doktorandského alebo rovnocenného štúdia (ISCED 6) spomedzi všetkých absolventov doktorandského alebo rovnocenného štúdia na akademických inštitúciách analyzovaný podľa študijného odboru. Preskúmanie širších študijných odborov na úrovni ISCED 5a a na úrovni doktorandského alebo rovnocenného štúdia osvetľuje rodovú vyváženosť u vysokokvalifikovaných absolventov, ktorí sa zúčastňujú na programoch pokročilého výskumu alebo nastupujú do zamestnania. Naznačuje tiež pomer úspešnosti žien a mužov v rôznych študijných odboroch na akademickej úrovni a úrovni pokročilého výskumu.

Table 6.3.a: Proportion of female ISCED 5a-graduates and male ISCED 5a-graduates of all ISCED 5a-graduates by broad field of study and total (2004) ¹⁾

iscsed5a_d1+5a_d2Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)																
Total		Teacher training and education science		Humanities and arts		Social sciences, business and law		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Agriculture and veterinary		Health and Welfare		
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men		
geo																
eu25European Union (25 countries)	58.4	41.6	77.6	22.4	71.2	28.8	60.6	39.4	42.2	57.8	25.7	74.3	52.4	47.6	75.6	24.4
beBelgium	52.7	47.3	72.0	28.0	64.0	36.0	55.2	44.8	38.7	61.3	23.3	76.7	49.0	51.0	59.9	40.1
bgBulgaria	58.0	42.0	73.3	26.7	64.7	35.3	61.7	38.3	56.4	43.6	37.9	62.1	43.0	57.0	64.0	36.0
czCzech Republic	56.8	43.2	76.8	23.2	64.5	35.5	60.9	39.1	40.6	59.4	24.1	75.9	56.4	43.6	73.9	26.1
dkDenmark	62.0	38.0	73.9	26.1	67.7	32.3	51.8	48.2	38.3	61.7	26.3	73.7	59.0	41.0	83.6	16.4
deGermany	49.9	50.1	71.9	28.1	69.2	30.8	47.7	52.3	36.8	63.2	23.0	77.0	53.1	46.9	66.3	33.7
eeEstonia	69.6	30.4	91.7	8.3	81.1	18.9	67.6	32.4	54.4	45.6	34.3	65.7	62.5	37.5	88.5	11.5
ieIreland	59.6	40.4	80.8	19.2	65.9	34.1	59.6	40.4	41.2	58.8	25.0	75.0	44.8	55.2	82.6	17.4
grGreece	61.9	38.1	75.7	24.3	79.1	20.9	60.5	39.5	42.7	57.3	45.0	55.0	52.6	47.4	62.2	37.8
esSpain	60.0	40.0	79.2	20.8	66.3	33.7	61.4	38.6	44.0	56.0	30.9	69.1	46.5	53.5	79.2	20.8
frFrance ^{II)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
itItaly	58.1	41.9	85.1	14.9	77.0	23.0	57.2	42.8	53.6	46.4	28.6	71.4	43.5	56.5	66.3	33.7
cyCyprus	76.6	23.4	79.8	20.2	90.4	9.6	74.3	25.7	61.7	38.3	0.0	#DIV/0!	0.0	0.0	0.0	0.0
lvLatvia	70.1	29.9	89.6	10.4	83.4	16.6	70.1	29.9	40.2	59.8	30.9	69.1	47.3	52.7	84.6	15.4
ltLithuania	63.6	36.4	81.9	18.1	77.5	22.5	64.7	35.3	46.0	54.0	34.6	65.4	55.8	44.2	77.3	22.7
luLuxembourg ^{III)} (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
huHungary	63.7	36.3	78.6	21.4	71.3	28.7	67.0	33.0	36.7	63.3	24.3	75.7	46.3	53.7	79.9	20.1
mtMalta ^{IV)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nlNetherlands	56.6	43.4	79.2	20.8	59.8	40.2	50.9	49.1	23.0	77.0	15.4	84.6	49.6	50.4	77.7	22.3
atAustria	50.7	49.3	76.4	23.6	62.5	37.5	54.6	45.4	35.8	64.2	18.9	81.1	59.0	41.0	60.7	39.3
plPoland	66.5	34.5	75.9	24.1	76.1	23.9	69.6	30.4	40.7	59.3	27.7	72.3	58.8	41.2	75.7	24.3
ptPortugal	68.3	31.7	85.1	14.9	71.5	28.5	64.8	35.2	54.2	45.8	36.0	64.0	62.0	38.0	80.1	19.9
roRomania	56.9	43.1	45.3	54.7	68.1	31.9	62.5	37.5	60.9	39.1	33.2	66.8	41.1	58.9	64.6	35.4
siSlovenia	62.5	37.5	81.7	18.3	73.2	26.8	64.6	35.4	45.0	55.0	27.0	73.0	57.0	43.0	66.0	34.0
skSlovakia	55.3	44.7	73.8	26.2	56.4	43.6	60.2	39.8	41.0	59.0	31.5	68.5	42.8	57.2	76.9	23.1
fiFinland ^{V)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
seSweden	63.3	36.7	80.0	20.0	66.4	33.6	59.6	40.4	51.6	48.4	29.3	70.7	55.9	44.1	85.4	14.6
ukUnited Kingdom	55.8	44.2	72.9	27.1	64.1	35.9	56.3	43.7	38.0	62.0	20.7	79.3	61.8	38.2	75.5	24.5

Source: Eurostat, Education indicators

I) Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004, and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.

II) Source: Statistics France.

III) Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.

IV) Source: National statistics, Malta

V) Source: National statistics, Finland

Tabuľka 6.3.a: Pomer žien a mužov spomedzi všetkých absolventov ISCED 5a podľa širšieho študijného odboru a celkovo (2004)

Table 6.3.b: Proportion of female PhD graduates and male PhD graduates of all PhD graduates (PhD ISCED 6) by broad field of study and total (2004)¹⁾

	ISCED6 PhD/Doctorate (ISCED 6)													
	Total		Teacher training and education science		Humanities and arts		Social sciences, business and law		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Agriculture and veterinary	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
geo														
eu25European Union (25 countries)	42,7	57,3	58,7	41,3	50,7	49,3	44,2	55,8	38,4	61,6	22,0	78,0	49,9	50,1
beBelgium	33,9	66,1	46,4	53,6	36,6	63,4	43,6	56,4	28,9	71,1	20,2	79,8	37,3	62,7
bgBulgaria	50,8	49,2	52,6	47,4	67,1	32,9	42,9	57,1	55,8	44,2	39,2	60,8	63,6	36,4
czCzech Republic	35,6	64,4	73,0	27,0	41,6	58,4	46,2	53,8	34,9	65,1	21,2	78,8	33,9	66,1
dkDenmark	35,9	64,1	0 ¹⁾	0 ¹⁾	50,0	50,0	39,1	60,9	26,0	74,0	27,9	72,1	56,2	43,8
deGermany	39,0	61,0	50,8	49,2	48,8	51,2	35,0	65,0	29,5	70,5	11,8	88,2	58,8	41,2
eeEstonia	62,2	37,8	100,0	0,0	60,7	39,3	61,5	38,5	44,0	56,0	37,5	62,5	20,0	80,0
ieIreland	45,7	54,3	50,0	50,0	47,9	52,1	53,1	46,9	45,3	54,7	28,7	71,3	47,6	52,4
grGreece	38,1	61,9	51,9	48,1	51,0	49,0	52,1	47,9	32,3	67,7	21,0	79,0	43,6	56,4
esSpain	47,5	52,5	57,5	42,5	48,8	51,2	49,0	51,0	48,9	51,1	27,9	72,1	44,1	55,9
frFrance ^{III)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
itItaly	50,9	49,1	72,5	27,5	58,5	41,5	50,4	49,6	54,0	46,0	31,2	68,8	54,4	45,6
cyCyprus	61,5	38,5	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0	83,3	16,7	0,0	0,0	0,0	0,0
lvLatvia	58,3	41,7	100,0	0,0	50,0	50,0	57,9	42,1	53,3	46,7	38,5	61,5	100,0	0,0
ltLithuania	57,5	42,5	0,0	:	77,6	22,4	59,4	40,6	61,4	38,6	33,9	66,1	54,5	45,5
luLuxembourg ^{IV)} (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
huHungary	42,9	57,1	66,1	33,9	50,0	50,0	45,7	54,3	32,7	67,3	33,3	66,7	30,3	69,7
mtMalta ^{V)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nlNetherlands	39,4	60,6	0,0	0,0	42,7	57,3	40,9	59,1	37,7	62,3	23,4	76,6	39,0	61,0
atAustria	40,5	59,5	58,5	41,5	52,7	47,3	41,9	58,1	35,1	64,9	18,6	81,4	55,7	44,3
plPoland	46,9	53,1	:	:	54,9	45,1	48,2	51,8	52,9	47,1	24,1	75,9	48,7	51,3
ptPortugal ^{VI)}	47,8	52,2	78,3	21,7	50,9	49,1	46,3	53,7	51,3	48,7	35,0	65,0	52,8	47,2
roRomania	49,3	50,7	:	:	67,8	32,2	51,7	48,3	45,7	54,3	28,7	71,3	0,0	100,0
siSlovenia	40,6	59,4	50,0	50,0	57,5	42,5	39,0	61,0	40,9	59,1	25,6	74,4	50,0	50,0
skSlovakia	45,0	55,0	68,1	31,9	46,7	53,3	50,7	49,3	46,3	53,7	29,7	70,3	35,7	64,3
fiFinland ^{VII)}	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
seSweden	44,8	55,2	79,3	20,7	56,0	44,0	43,3	56,7	39,6	60,4	25,0	75,0	45,2	54,8
ukUnited Kingdom	43,1	56,9	60,4	39,6	49,3	50,7	50,7	49,3	37,9	62,1	21,2	78,8	47,2	53,1

Source: Eurostat, Education indicators

I) Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004, and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.

II) Denmark's national statistics use different categories than those defined by Eurostat. Thus, the data shown in the table is skewed. Both, women and men make up the total of ISCED 6 graduates in teacher training & education.

III) No data for PhD ISCED 6 is available

IV) Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.

V) No data for PhD ISCED 6 is available

VI) National Portuguese statistics

VII) No data for PhD ISCED 6 is available

Tabuľka 6.3.b: Pomer žien a mužov spomedzi všetkých absolventov doktorandského štúdia (Phd ISCED 6) podľa širšieho študijného odboru a celkovo (2004)

Celkový podiel žien spomedzi absolventov ISCED 5a (priemer EÚ: 58,4 %) prekračuje podiel mužov. Pomer žien s kvalifikáciou ISCED 5a sa však výrazne líši v jednotlivých študijných oblastiach. Študijné odbory ako pedagogická výchova a vzdelávanie a spoločenské vedy, ako aj zdravotníctvo a sociálna starostlivosť si vyberajú skôr ženy ako muži. V študijných odboroch, ktoré sa tradične spájajú s mužským stereotypom – napr. v prírodných vedách, matematike a informatike, ako aj inžinierstve, priemyselnej výrobe a stavebníctve – sú oveľa výraznejšie zastúpení muži. Celkovo vysoký podiel žien spomedzi absolventov ISCED 5a svedčí o rodovo stereotypnej situácii, ak sa analyzujú jednotlivé študijné odbory.

Tendencia žien a mužov pri výbere odboru na úrovni ISCED 6 odzrkadľuje situáciu na úrovni ISCED 5a a dokonca ju zvýrazňuje v odboroch s všeobecne vyšším zastúpením mužov. Zvýšilo sa však tiež zastúpenie mužov v študijných odboroch, ktoré predtým uprednostňovali najmä ženy.

Tento ukazovateľ tak odкрýva horizontálnu segregáciu pri výbere odboru a súčasnú rodovú nevyváženosť vo vertikálnom rozmere. Vo väčšine členských štátov EÚ je celkové zastúpenie žien vo vyššom vzdelávaní vyššie a spomedzi absolventov (úrovne ISCED 5a) ženy vo väčšine prípadov zvýšili svoj náskok pred mužmi. Spomedzi študentov doktorandského alebo rovnocenného štúdia (ISCED 6) je však pomer mužov a žien opačný.

Je dôležité uvedomiť si, že úrovne ISCED 5a a ISCED 6 slúžia ako prostriedok na prepojenie vzdelávania a zamestnania na vysokej úrovni, a to najmä vo výskume a vývoji. Politika sa preto musí sústrediť na podporu vyváženého zastúpenia žien a mužov medzi absolventmi štúdia na úrovni ISCED 5a a doktorandského alebo rovnocenného štúdia. Zväčšil by sa tým rozsah pôvodných výskumných prístupov a zároveň by to ženy a mužov vybavilo zručnosťami a kvalifikáciou, ktoré potrebujú, aby sa mohli podieľať na riadení na vyššej úrovni a rozhodovaní vo výskume a vývoji v súkromnom aj verejnom sektore.

6.4 Ukazovateľ 3b: Pomer žien a mužov spomedzi akademických pracovníkov podľa stupňov A, B a C a celkovo

Z hľadiska podpory rodovej rovnosti je dôležité pomerné zastúpenie žien a mužov na rôznych stupňoch služobného postavenia v akademicknej oblasti. Je preto nevyhnutné, aby sa vertikálny rozmer zamestnania v akademicknej oblasti preorientoval z rodovo predpojatej výskumnej arény na tvorivé a trvalo udržateľné výskumné a vývojové prostredie, ktoré ťaží z rovnakých príspevkov žien a mužov.

Ukazovateľ pomeru žien a mužov spomedzi všetkých akademických pracovníkov podľa stupňa a celkovo umožňuje posúdiť rodové zastúpenie na rôznych stupňoch služobného postavenia. Ako orientačný bod tu slúžia hodnoty akademických pracovníkov. Túto klasifikáciu, ktorú navrhla Európska komisia, vypracovali štatistickí korešpondenti (podskupina helsinskej skupiny pre ženy a vedu) s cieľom vystihnúť vertikálny rozmer akademicknej oblasti, ktorý nezahŕňa klasifikácia ISCED. Hodnoty akademických pracovníkov vyjadrujú prepojenie medzi postavením v akademických inštitúciách, skúsenosťami a stupňom ukončeného vzdelania.

Stupeň A: najvyššia hodnosť/funkcia, v akej bežne prebieha výskum;

Stupeň B: výskumníci, ktorí pôsobia vo funkciách nižších od najvyššej (A), ale vyšších od čerstvých absolventov doktorandského štúdia; a stupeň C: prvá hodnosť/funkcia, do ktorej sa bežne prijímajú čerství absolventi doktorandského štúdia (ISCED 6).

Tabuľka 6.4: Pomer žien a mužov spomedzi akademických pracovníkov podľa stupňov A, B a C a celkovo

	Grade A		Grade B		Grade C		Total	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
geo								
EU average	15.3	84.7	32.2	67.8	42.0	58.0	32.1	67.9
Belgium	9.0	91.0	20.7	79.3	33.1	66.9	25.3	74.7
Bulgaria	15.9	84.1	31.2	68.8	46.1	53.9	31.2	68.8
Czech Republic	10.3	89.7	22.1	77.9	40.2	59.8	32.0	68.0
Denmark	10.9	89.1	24.4	75.6	37.6	62.4	25.1	74.9
Germany	9.2	90.8	16.1	83.9	25.9	74.1	17.4	82.6
Estonia	17.2	82.8	37.1	62.9	56.6	43.4	44.0	56.0
Ireland	:	:	:	:	:	:	:	:
Greece	11.3	88.7	22.7	77.3	31.9	68.1	22.7	77.3
Spain	12.9	87.1	25.8	74.2	39.3	60.7	34.2	65.8
France	16.1	83.9	38.7	61.3	:	:	31.9	68.1
Italy	16.4	83.6	31.4	68.6	43.8	56.2	31.2	68.8
Cyprus	10.2	89.8	17.2	82.8	37.5	62.5	29.9	70.1
Latvia	26.5	73.5	37.0	63.0	65.0	35.0	57.7	42.3
Lithuania	12.1	87.9	37.4	62.6	49.5	50.5	38.7	61.3
Luxembourg	:	:	:	:	:	:	:	:
Hungary	15.4	84.6	30.9	69.1	46.0	54.0	36.2	63.8
Malta	2.3	97.7	31.7	68.3	14.2	85.8	26.7	73.3
Netherlands	9.4	90.6	14.2	85.8	27.0	73.0	19.3	80.7
Austria	9.5	90.5	16.2	83.8	35.6	64.4	25.8	74.2
Poland	19.5	80.5	27.4	72.6	41.0	59.0	34.9	65.1
Portugal	20.9	79.1	34.4	65.6	43.4	56.6	38.0	62.0
Romania	18.0	82.0	34.9	65.1	:	:	41.4	58.6
Slovenia	13.5	86.5	31.5	68.5	48.5	51.5	28.5	71.5
Slovakia	29.1	70.9	49.1	50.9	:	:	39.6	60.4
Finland	21.2	78.8	46.6	53.4	52.9	47.1	38.9	61.1
Sweden	17.6	82.4	36.1	63.9	52.2	47.8	33.0	67.0
United Kingdom	16.1	83.9	38.6	61.4	40.0	60.0	37.5	62.5

Source: She Figures 2006 -Women and Science Statistics and Indicators

Z orientačných údajov v tabuľke 6.4 vyplýva, že v akademickej obci prevláda vertikálne rozdelenie. Kým ženy na začiatku akademickej kariéry tvoria 42 % (priemer EÚ: stupeň C), na stupni A zaujímajú len 15,3 % funkcií (priemer EÚ). Celkovo obsadzujú leví podiel funkcií v akademických inštitúciách na stupňoch A a B muži – 84,7 %, resp. 67,8 % (priemer EÚ). Znamená to, že len zlomok žien pôsobiach vo výskume dosahuje počas svojej kariéry vyššie funkcie.

Čiastočne to možno pripísať tomu, že ženy sa naďalej stretávajú s prekážkami, ktoré im bránia plne využiť ich potenciál. Nedostatočný prístup k výrobným zdrojom a školiteľom, existencia „pánskych klubov“, neflexibilné pracovné podmienky/čas, pracovné prostredie, ktoré nevychádza v ústrety rodine, nevhodné rozdelenie rodinných povinností spolu s nedostatkom vhodných a cenovo prístupných služieb starostlivosti o dieťa a subjektívna diskriminácia často bránia ženám v postupe do najvyšších funkcií. Oproti ženám je podiel mužov na plnení rodinných povinností naďalej oveľa menší, a preto sa ich aj menej týkajú otázky súvisiace so zosúladením rodinného a pracovného života. V dôsledku rozšírených stereotypov sa úloha mužov v tejto oblasti podceňuje. Keby muži aktívne prevzali rovnaký podiel rodinných povinností a starostlivosti o deti, bol by to pre rodovú rovnosť obrovský skok vpred.

Hoci sa dosiahol sa istý pokrok, prejavy nerovnosti pretrvávajú. Je potrebné premyslieť politiku zamestnanosti, aby sa rodové hľadisko začlenilo aj do akademickej oblasti, aby sa pozornosť sústredila na väčší rozsah príležitostí a aby sa napravili akékoľvek negatívne rodové dôsledky súčasných modelov práce a zamestnania v akademickom svete. Pekinská akčná platforma upozorňuje na to, že dosiahnutie úplnej rovnosti žien a mužov vo výskume, vede a hospodárstve si vyžaduje aktívne úsilie o výraznejšie uznanie a docenenie príspevku práce, skúseností, znalostí a hodnôt žien aj mužov pre spoločnosť.

7. Záver

V Európskej únii ženy vo vzdelávaní a odbornej príprave dobehli mužov. Pomer pohlaví pri vstupe do systému terciárneho vzdelávania sa vyrovnal. Ženy dosahujú v priemere vyšší stupeň vzdelania/odbornej prípravy ako muži.

Správa nemeckého predsedníctva navrhuje ukazovatele, ktoré poskytujú informácie o zastúpení pohlaví v oblasti terciárneho vzdelávania a výskumu, ako aj o návratnosti ukončeného vzdelania. Ukazovatele vyzdvihujú oblasti, ktoré sú rodovo nevyvážené a opodstatňujú existujúce stratégie EÚ na podporu rodovej rovnosti vo vzdelávaní, výskume a zamestnaní.

Prvým významným zistením je, že hoci podiel žien v terciárnom vzdelávaní prekračuje podiel mužov, exaktné vedy a technické odbory ostávajú doménou mužov. Ďalší zásadným zistením je, že účasť žien a mužov na trhu práce súvisí s ich stupňom ukončeného vzdelania. U žien je táto vzájomná súvislosť výraznejšia ako u mužov. Čím je stupeň ukončeného vzdelania vyšší, tým je menšia rodová priepasť medzi mierami zamestnanosti. Táto priepasť sa však nikdy nestráca. Dôvodov je niekoľko a navzájom súvisia: nemožnosť žien a mužov uspokojivo zosúladiť pracovný a rodinný život, často nerovné rozdelenie rodinných povinností medzi ženami a mužmi, stereotypné rodové roly a otvorená diskriminácia.

Tretie zásadné zistenie z orientačných údajov súvisí s výraznou vertikálnou rodovou segregáciou v akademickej obci. Čím vyšší stupeň v akademickej hierarchii, tým menej sú v ňom zastúpené ženy. Dôvody sú rovnaké ako v prípade nerovnakej účasti žien a mužov na trhu práce celkovo.

Zistenia tejto správy svedčia jednoznačne o potrebe trvalého úsilia o podporu žien, ako aj mužov v ich vybranej kariére – najmä, ale nie výlučne v terciárnom sektore. Na tento účel je potrebné poskytnúť dostatočné možnosti zosúladenia rodinných úloh so vzdelávaním, odbornou prípravou, výskumom a/alebo prácou, prekonať rodové stereotypy a zabrániť priamej, ako aj nepriamej diskriminácii, vyšetrovať ju a odstraňovať.

Aj keď navrhované ukazovatele zdôrazňujú potrebu politiky rodovej rovnosti v oblasti vzdelávania a výskumu, táto správa tiež upozorňuje na otázky celoživotného vzdelávania a migrantov v systéme vzdelávania ako na aspekty vzdelávania a odbornej prípravy žien a mužov, ktoré si vyžadujú dôkladnejšie preskúmanie z rodového hľadiska. Keďže však ukazovateľ celoživotného vzdelávania poukazuje na nedostatok informácií rozdelených podľa pohlavia na úrovni EÚ a keďže ucelené, konkrétne a porovnateľné údaje o ženách a mužoch spomedzi migrantov chýbajú pre rozdielne definície a právne predpisy v jednotlivých členských štátoch, nepodarilo sa v súčasnosti vypracovať žiadne ukazovatele celoživotného vzdelávania a migrantov v systéme vzdelávania..

Ukazovatele pre vykonávanie Pekinskej akčnej platformy v členských štátoch EÚ

Od roku 1999 Rada prijala tieto ukazovatele v oblasti rodovej rovnosti:

- ženy vo vedúcich a rozhodovacích funkciách, fínske predsedníctvo, 1999
- ženy v hospodárstve (zosúladenie pracovného a rodinného života), francúzske predsedníctvo, 2000
- ženy v hospodárstve (rovnosť odmeňovania), belgické predsedníctvo, 2001
- násilie voči ženám, dánske predsedníctvo; na základe prieskumu a konferencie španielskeho predsedníctva, 2002
- ženy a muži v hospodárskom rozhodovaní, talianske predsedníctvo; na základe prieskumu gréckeho predsedníctva, 2003
- sexuálne obťažovanie na pracovisku, holandské predsedníctvo; na základe prieskumu írského predsedníctva, 2004
- ženy a zdravie, rakúske predsedníctvo, 2006
- inštitucionálne mechanizmy, fínske predsedníctvo, 2006

Databázy

Eurostat

Eurostat je Štatistický úrad Európskych spoločenstiev. Jeho úlohou je poskytovať Európskej únii vysokokvalitné štatistické informačné služby. Okrem medzinárodných organizácií ako OSN a OECD Eurostat spolupracuje aj s krajinami mimo EÚ. Kľúčovou úlohou Eurostatu je koordinovať zlepšovanie štatistických systémov v kandidátskych a rozvojových krajinách.

Údaje Eurostatu sa použili pri ukazovateľoch 1, 2 a 3a tejto správy.

Eurydice

Ako sieť informujúca o vzdelávaní v Európe sa Eurydice od roku 1980 stala jedným zo strategických mechanizmov, ktoré Európska komisia a členské štáty zriadili na podporu spolupráce lepším pochopením systémov a politik. Od roku 1995 je tiež Eurydice neoddeliteľnou súčasťou programu Spoločenstva v oblasti vzdelávania Socrates.

Eurydice je inštitucionálna sieť na zhromažďovanie, monitorovanie, spracovávanie a rozosielanie spoľahlivých a ľahko porovnateľných informácií o systémoch a politikách v oblasti vzdelávania v Európe.

Eurydice sa vzťahuje na systémy vzdelávania členských štátov Európskej únie, troch krajín Európskeho združenia voľného obchodu, ktoré sú členmi Európskeho hospodárskeho priestoru, a kandidátskych krajín EÚ, ktoré sa zúčastňujú programu Socrates.

Táto sieť sa v prvom rade usiluje ponúkať tvorcom politik a všetkým zainteresovaným v oblasti poskytovania vzdelávania informácie a štúdie prispôsobené ich potrebám. Podporuje európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania rozširovaním výmeny informácií o systémoch a politikách a vypracovávaním štúdií o otázkach spoločných pre systémy vzdelávania.

Eurydice úzko spolupracuje s niekoľkými európskymi alebo medzinárodnými organizáciami. Európska jednotka Eurydice podporuje Komisiu v jej prípadnej spolupráci s medzinárodnými organizáciami, ako je Rada Európy, OECD (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj) a UNESCO (Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru).

OECD – Vzdelávanie v kocke 2006

Vo všetkých krajinách OECD hľadajú vlády postupy, aby zefektívnilo vzdelávanie, a zároveň ďalšie zdroje, aby uspokojili rastúci dopyt po vzdelávaní.

Vydanie Vzdelávania v kocke z roku 2006 umožňuje krajinám porovnať si svoje výsledky s výsledkami iných krajín. Poskytuje bohatú, porovnateľnú a aktuálnu paletu ukazovateľov o výsledkoch systémov vzdelávania a predstavuje konsenzus profesionálnych názorov na spôsoby merania súčasného stavu vzdelávania na medzinárodnej úrovni.

Ukazovatele sa zaoberajú tým, kto sa vzdelávania zúčastňuje, aké sú výdavky na vzdelávanie, ako systémy vzdelávania fungujú a aké dosahujú výsledky. Posledná z uvedených otázok zahŕňa širokú škálu výsledkov od porovnaní výsledkov študentov v kľúčových predmetoch po vplyv vzdelávania na zárobky a šancu dospelých zamestnať sa.

She Figures 2006

She Figures 2006 je druhou publikáciou vybraných štatistík EÚ v oblasti zamestnanosti rozdelených podľa pohlavia a doplnených o niekoľko dodatočných údajov, ktoré poskytujú poučný prehľad o súčasnej situácii v oblasti zamestnanosti žien a mužov spomedzi vedcov a výskumníkov. Túto sériu spustila v roku 2003 jednotka pre ženy a vedu generálneho riaditeľstva pre výskum, aby vytvorila aktuálny záznam, ktorý by bol užitočný na mapovanie pokroku v presadzovaní rodovej rovnosti.

Cieľom bolo predovšetkým, aby táto séria poskytla systematický dôkaz o rodovej nevyváženosti, voči ktorej môže byť potrebné politicky zasiahnuť na úrovni EÚ a/alebo na úrovni členských štátov.

Dodatočným cieľom bolo podporiť zhromažďovanie štatistík rozdelených podľa pohlavia pre široký rad ukazovateľov.

Údaje She Figures 2006 sa použili pri ukazovateli 3b tejto správy.

OPIS ÚROVNÍ ISCED97, KLASIFIKAČNÉ KRITÉRIÁ A PODKATEGÓRIE

0	PREDPRIMÁRNY STUPEŇ VZDELÁVANIA	Hlavné kritériá	Dodatočné kritériá	Podkategórie
	Prvá etapa organizovanej výučby, ktorá má predovšetkým oboznámiť veľmi malé deti s prostredím školského typu	Malo by prebiehať v škole alebo stredisku, byť zamerané na vzdelávacie a rozvojové potreby aspoň trojročných detí a mať pracovníkov dostatočne odborne pripravených (t. j. kvalifikovaných) na poskytovanie vzdelávacieho programu pre deti.	Pedagogická kvalifikácia pedagogických pracovníkov; plnenie osnov so vzdelávacím prvkami.	
1	PRIMÁRNY STUPEŇ VZDELÁVANIA	Hlavné kritériá	Dodatočné kritériá	
	Väčšinou má žiakom poskytnúť kvalitné základné vzdelanie v čítaní, písaní a matematike.	Začiatok systematického štúdia typického pre primárne vzdelávanie, napr. čítania, písania a matematiky. Vstup do primárnych inštitúcií zriadených na vnútroštátnej úrovni alebo účasť na programoch vypracovaných na vnútroštátnej úrovni. Začatie s čítacími aktivitami nie je dostatočným kritériom na to, by sa vzdelávací program klasifikoval na úroveň ISCED 1.	V krajinách, kde vek povinnej školskej dochádzky (alebo aspoň vek, v ktorom takmer všetci žiaci začínajú so vzdelávaním) nasleduje až po začiatku systematického štúdia v uvedených predmetoch, by hranicou medzi ISCED 0 a ISCED 1 mal byť prvý rok povinnej dochádzky.	

2	NÍŽŠÍ SEKUNDÁRNY STUPEŇ VZDELÁVANIA	Hlavné kritériá	Dodatočné kritériá	Ciele, na ktoré majú programy študentov pripravovať:	Zameranie programov
	Nižší sekundárny stupeň vzdelávania v podstate nadväzuje na základné programy primárnej úrovne, hoci výučba sa väčšinou výraznejšie zameriava na jednotlivé predmety a často prebieha prostredníctvom špecializovanejších pedagógov, ktorí vyučujú vo svojej oblasti špecializácie.	Programy úrovne 2 sa začínajú tam, kde sa začínajú výraznejšie sústreďovať na jednotlivé predmety prostredníctvom špecializovanejších pedagógov, ktorí vyučujú vo svojej oblasti špecializácie. Ak tento organizačný prechod nezodpovedá prirodzenému rozhraničeniu medzi vnútroštátnymi programami vzdelávania, mali by sa tieto programy rozdeľovať tam, kde vnútroštátne programy začínajú odzrkadľovať túto organizačnú zmenu.	Ak však táto organizačná zmena nemá jasnú hranicu, mali by krajiny umelo rozdeliť vnútroštátne programy na ISCED 1 a 2 po šiestich rokoch primárneho vzdelávania.	Programy, ktoré majú študentov pripraviť na priamy prístup do úrovne 3, ktorá by následne viedla k terciárnemu vzdelávaniu, t. j. na účasť na ISCED 3A alebo 3B.	Všeobecné Vzdelávanie, ktoré nemá účastníkov vyslovene pripravovať na konkrétny okruh povolání alebo remesiel ani na účasť na programoch ďalšieho profesijného/technického vzdelávania.
			V krajinách, ktoré nemajú systematické rozdelenie medzi nižším a vyšším sekundárnym vzdelávaním a v ktorých nižšie sekundárne vzdelávanie trvá viac ako tri roky, by sa ako nižšie sekundárne vzdelávanie mali počítať len prvé tri roky po primárnom vzdelávaní.	Programy zamerané na prípravu študentov na priamy prístup do programov na úrovni 3C.	Profesijné Vzdelávanie, ktoré účastníkov pripravuje na priamy vstup do konkrétnych povolání bez ďalšej odbornej prípravy. Úspešné ukončenie týchto programov vedie k profesijnej kvalifikácii relevantnej pre trh práce.

2	NIŽŠÍ SEKUNDÁRNÝ STUPEŇ VZDELÁVANIA	Hlavné kritériá	Dodatočné kritériá	Ciele, na ktoré majú programy študentov pripravovať:	Zameranie programov
				Programy zamerané najmä na priamy prístup na trh práce na konci tohto stupňa (niekedy sa hovorí o „koncových programoch“).	
3	VYŠŠÍ SEKUNDÁRNÝ STUPEŇ VZDELÁVANIA	Hlavné kritériá	Modulárne programy	Ciele, na ktoré majú programy študentov pripravovať:	Zameranie programov
	Posledná etapa sekundárneho vzdelávania vo väčšine krajín. Výučba je často sústredená na jednotlivé predmety výraznejšie ako na úrovni ISCED 2 a pedagógovia väčšinou musia mať vyššiu alebo špecializovanejšiu kvalifikáciu ako na úrovni ISCED 2.	Vnútroštátne hranice medzi nižším sekundárnym a vyšším sekundárnym vzdelávaním by mali byť hlavným faktorom pre rozdelenie na úrovne 2 a 3. Podmienkou prijatia do programov na tejto úrovni je väčšinou ukončenie ISCED 2 alebo kombinácia základného vzdelania a životných skúseností, ktoré dokazujú schopnosť zvládnuť obsah ISCED 3.	Vzdelanie sa získava v modulárnom programe spojením balíkov kurzov alebo modulov do programu, ktorý spĺňa konkrétne študijné požiadavky.	Programy zamerané na poskytnutie priameho prístupu do ISCED 5A.	Vzdelávanie, ktoré nemá účastníkov vyslovene pripravovať na konkrétny okruh povolaní alebo remesiel ani na účasť na programoch ďalšieho profesijného/technického vzdelávania.

3	VYŠŠÍ SEKUNDÁRNÝ STUPEŇ VZDELÁVANIA	Hlavné kritériá	Modulárne programy	Ciele, na ktoré majú programy študentov pripravovať:	Zameranie programov
			Jediný modul, ktorý však nemusí mať konkrétny cieľ, pokiaľ ide o vzdelanie alebo trh práce, ani konkrétne zameranie programu.	B Programy zamerané na poskytnutie priameho prístupu do ISCED 5B.	Profesijné Vzdelávanie, ktoré účastníkov pripravuje na priamy vstup do konkrétnych povolání bez ďalšej odbornej prípravy. Úspešné ukončenie týchto programov vedie k profesijnej kvalifikácii relevantnej pre trh práce.
				C Programy, ktoré nemajú viest' priamo do ISCED 5A alebo 5B. Tieto programy preto vedú priamo na trh práce, k programom ISCED 4 alebo iným programom ISCED 3.	

4	POSTSEKUNDÁRNE NETERCIÁRNE	Hlavné kritériá	Typy programov, ktoré možno zaradiť do úrovne 4	Ciele, na ktoré majú programy študentov pripravovať:	Zameranie programov
	Tieto programy sa z medzinárodného hľadiska nachádzajú na hranici medzi vyšším sekundárnym a postsekundárnym vzdelávaním, hoci vo vnútroštátnom kontexte sa môžu jednoznačne považovať za vyššie sekundárne alebo postsekundárne programy. Často nie sú výraznejšie pokročilé oproti programom na úrovni ISCED 3, ale slúžia na rozšírenie znalostí účastníkov, ktorí ukončili program na úrovni 3. Študenti sú väčšinou starší ako študenti v programoch ISCED 3.	Študenti, ktorí sa zúčastňujú na programoch ISCED 4, väčšinou ukončili ISCED 3.	Prvým typom sú krátke profesijné programy, ktorých obsah sa nepovažuje v mnohých krajinách za terciárny, alebo programy, ktoré nespĺňajú požiadavku aspoň dvojročného trvania pre ISCED 5B. Tieto programy sú často určené študentom, ktorí ukončili úroveň 3, hoci účasť nemusí byť podmienená formálnou kvalifikáciou na úrovni ISCED 3. Druhým typom programov sú programy, ktoré sa na vnútroštátnej úrovni považujú za vyššie sekundárne programy, hoci ich účastníci väčšinou ukončili iný vyšší sekundárny program (t. j. programy druhého cyklu).	A Programy, ktoré majú poskytnúť priamy prístup do ISCED 5A alebo 5B. B Programy, ktoré nemajú viesť priamo do ISCED 5A alebo 5B. Tieto programy vedú priamo na trh práce alebo k iným programom ISCED 4.	Všeobecné Vzdelávanie, ktoré nemá účastníkov vyslovene pripravovať na konkrétny okruh povolání alebo remesiel ani na účasť na programoch ďalšieho profesijného/technického vzdelávania. Profesijné Vzdelávanie, ktoré účastníkov pripravuje na priamy vstup do konkrétnych povolání bez ďalšej odbornej prípravy. Úspešné ukončenie týchto programov vedie k profesijnej kvalifikácii relevantnej pre trh práce.

5	PRVÁ ETAPA TERCIÁRNEHO VZDELÁVANIA	Klasifikačné kritériá pre túto úroveň a podkategórie (5A a 5B)	Kumulatívne teoretické trvanie na terciárnej úrovni	Postavenie v štruktúre vnútroštátnych hodností a kvalifikácií
	Programy ISCED 5 majú pokročilejší vzdelávací obsah ako programy ponúkané na úrovniach 3 a 4.	Účasť na týchto programoch je väčšinou podmienená úspešným ukončením úrovne ISCED 3A alebo 3B alebo podobnou kvalifikáciou na úrovni ISCED 4A.		
5A	Programy ISCED 5A sú zamerané prevažne teoreticky a ich cieľom je poskytnúť dostatočnú kvalifikáciu pre účasť na programoch pokročilého výskumu a pre povolania, ktoré vyžadujú vysokú kvalifikáciu.	1. majú aspoň trojročné kumulatívne teoretické trvanie (na terciárnej úrovni); 2. väčšinou vyžadujú, aby mala fakulta akreditáciu pre pokročilý výskum; 3. môžu zahŕňať ukončenie výskumného projektu alebo vedeckej práce; 4. poskytujú stupeň vzdelania požadovaný pri vstupe do povolania, ktoré vyžaduje vysokú kvalifikáciu, alebo pri účasti na programe pokročilého výskumu.	Kategórie podľa trvania: do 5 rokov; 5 rokov alebo viac.	Kategórie: prvé; druhé alebo ďalšie.
5B	Programy ISCED 5B sú vo všeobecnosti zamerané viac prakticky/technicky/profesijne ako programy ISCED 5A.	1. sú zamerané viac prakticky a profesijne ako programy ISCED 5A a nepripravujú študentov na priamy prístup do programov pokročilého výskumu; 2. majú aspoň dvojročné trvanie; 3. obsah programu má väčšinou pripraviť študentov na konkrétne povolanie.	Kategórie podľa trvania: žiadne.	Kategórie: žiadne.

DRUHÁ ETAPA TERCIÁRNEHO VZDELÁVANIA

6 (KTORÁ VEDIE KU KVALIFIKÁCII V POKROČILOM VÝSKUME)

Táto úroveň je vyhradená pre terciárne programy, ktoré sa končia udelením kvalifikácie v pokročilom výskume. Programy sa zameriavajú na pokročilé štúdium a pôvodný výskum.

1. vyžaduje si predloženie vedeckej alebo dizertačnej práce publikovateľnej kvality, ktorá je výsledkom pôvodného výskumu a predstavuje významný príspevok k poznaniu;
2. nezakladajú sa výlučne na práci počas kurzu;
3. pripravujú účastníkov na funkcie na fakultách v inštitúciách, ktoré ponúkajú programy ISCED 5A, ako aj na funkcie vo vládnom alebo priemyselnom výskume.

Akademickí pracovníci

Táto príloha uvádza zoznam hodností akademických pracovníkov, ktoré sa spomínajú v tejto správe. Pri každej krajine sa uvádzajú hodnosti, ktoré zodpovedajú stupňom A, B, C a D.

A: najvyššia hodnosť/funkcia, v akej bežne prebieha výskum;

B: výskumníci, ktorí pôsobia vo funkciách nižších od najvyššej (A), ale vyšších od čerstvých absolventov doktorandského štúdia;

C: prvá hodnosť/funkcia, do ktorej sa bežne prijímajú čerství absolventi doktorandského štúdia (ISCED 6);

D: postgraduálni študenti zatiaľ bez doktorátu (ISCED 6), ktorí pracujú ako výskumníci, alebo výskumníci vo funkciách, v ktorých sa doktorát bežne nevyžaduje.

RAKÚSKO A Ordentliche/r Universitätsprofessor Vertragsprofessor/in Stiftungsprofessor/in Stiftungsprofessor/in Gastprofessor/in mit F&E Tätigkeit Emeritierte/r Professor/in mit F&E Tätigkeit B Universitätsdozent/in; im öffentl.-rechtl. Dienstverhältnis zum Bund; Amtstitel: Ao.Univ.Prof Vertragsdozent/in, im privatrechtl. Dienstverhältnis zum Bund; Funktionsbez.: Ao.Univ.Prof C Assistenzprofessor/in Universitätsassistent/in Assistent/in; Funktionsbezeichnung: Univ.Ass; bzw. Ass.Arzt, gem. (§ 49 I VBG 1948) Vertragsassistent/in Wissenschaftliche (Künstlerische) Mitarbeiter/in (in Ausbildung) gem. § 6 Uni-AbgG Oberarzt, Oberärztin Assistenzarzt/Assistenzärztin Arzt/Ärztin in Facharztausbildung Arzt/Ärztin für Allgemeinmedizin Facharzt/Fachärztin Zahnarzt/Zahnärztin Ärztliche/r Mitarbeiter/in mit Dienstverhältnis zum Land	Ärztliche/r Mitarbeiter/in mit Dienstverhältnis zum Krankenanstaltenbetreiber (KAGes, KAV, TILAK) D Bundeslehrer/in und Vertragslehrer/in Beamte/in/er und Vertragsbedienstete/r des wissenschaftlichen Dienstes Studienassistent/in Wissenschaftliche/künstlerische Hilfskräfte Demonstrator/in Sonstiges wissenschaftliches Personal <i>(Data relate to the Universities only)</i> BELGICKO – FLÁMSKY HOVORIACA ČASŤ A ZAP1 - Gewoon/buitengewoon hoogleraar ZAP2 - Hoogleraar B ZAP3 - Hoofddocent ZAP4 – Docent ZAP5 C AAP2 - Doctor-assistant Unpaid researchers (post-doctoral) WP3 - Post-doctoral of unlimited duration WP4 - Post-doctoral of limited duration
---	--

D Unpaid researchers (pre-doctoral) WP1 - Pre-doctoral of unlimited duration WP2 - Pre-doctoral of limited duration FRANCÚZSKY HOVORIACA KOMUNITA V BELGICKU A Professeur extraordinaire Professeur ordinaire B Professeur C Chargé(e) de cours BULHARSKO A Professor B Associate Professor D Assistant Lecturer Research associate CYPRUS A Professor B Associate Professor C Assistant Professor Lecturer Teaching Support Staff D Research associates and other staff ČESKÁ REPUBLIKA A Professor B Associate Professor C Senior Assistant D Assistant Lecturer DÁNSKO A Professor B Associate Professor C	Assistant Professor D Senior/forskningsstip Temporary scientific staff Other scientific staff ESTÓNSKO A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant Teacher Other <i>(The data on academic staff cover universities and research centres within universities)</i> FÍNSKO A Professor B Lecturer Senior assistant C Assistant Full-time teacher D Researcher FRANCÚZSKO A Directeur de recherche Professeur d'université B Chargé(e) de recherche Maître de conférence D boursiers de thèse et Ingénieurs de recherche PhD students working in the labs NEMECKO A C4 an allen Hochschularten W3 an allen Hochschularten B C3 an allen Hochschularten C2 auf Dauer an allen Hochschularten C2 auf Zeit an allen Hochschularten Hochschuldozenten, R1, C2, C3,
---	---

A9-A15, BAT I-IIa, III, AT Universitätsdozenten, H1-H3, BAT Ia, Ib, AT Oberassistenten, C2, H1, H2, A14, BAT Ia-IIa Obergeringenieure, C2, H1, H2, A14, BAT Ib W2 C. Hochschulassistenten, C1, H2, BAT Ia-IIa Wissenschaftliche und künstlerische Assistenten, C1, H1, A13-A14, BAT Ib, IIa Akademische (Ober)Räte -auf Zeit-, A13, A14 Akademische Räte, Oberräte und Direktoren, A13-A16, C1-C3, R1, R2, H1-H3, BAT I-IIa, AT W1 (Juniorprofessuren) D Wissenschaftliche und künstlerische. Mitarbeiter im Angestelltenverhältnis. BAT I-IVb, Va, AT, Verg. entspr. A13 Ärzte im Praktikum, Tarif für AIP Wissenschaftliche Mitarbeiter im unbefristeten Arbeitsverhältnis 7), WM 2-6, BAT I-IIa Studienräte, -direktoren im Hochschuldienst, A13-A16, BAT I-IIb Fachlehrer, Technische Lehrer, A9- A13, AT Lektoren, A13-A14, BAT I-II, AT Sonstige Lehrkräfte für besondere Aufgaben, A9-A13, BAT I-Vc, Kr. VIII-XIII, AT Lektoren, WM 3, BAT IIa Lehrer im Hochschuldienst, WM 4-6, BAT IIa, IIb GRÉCKO A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant staff Lecturer Post-graduate scholars Temporary teaching staff	MAĎARSKO A Professors B Assistant Professors C Lecturers D Researchers ÍRSKO TALIANSKO A Full professor B Associate professor C Academic researcher LOTYŠSKO A Full Professor B Associate Professor C Assistant Professor Assistant Lecturer Researcher LITVA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Other teaching and research staff LUXEMBURSKO MALTA A Professor B Associate Professor C Senior Lecturer D No title given
--	---

HOLANDSKO A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Other academic staff Post-graduate (2-year post) Post-graduate (4-year post) Student assistant (Data relate to the Universities only) POLSKO A Full Professor B Doctor hab. Professor of high school C Doctor PORTUGALSKO A Reitor, Vice Reitor Professor Catedrático B Professor Associado Professor Coordenator Professor Auxiliar C Professor Auxiliar Professor Adjunto D Assistente Assistente Politecnico Leitor Assistente estagiario RUMUNSKO A Professors B Lectures, Assistant professors, Assistants D Teaching assistants SLOVENSKO A Full Professor B Docenti (Associate professor)	C Lecturers D Assistant lecturers SLOVINSKO A Full Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant lecturer ŠPANIELSKO A Head of Department B Permanent and part-time professor Emeritus professor and visiting professor C Assistant Professor Senior Lecturer D PhD students ŠVÉDSKO A Professor B Senior lecturer Other research and teaching staff C Post-doctoral fellow D Postgraduate student Junior lecturer Guest lecturer Part-time teacher Technical and Administrative staff SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO A Professor B Senior lecturer Senior researcher C Lecturer D Researcher
--	---

**Absolventi ISCED 5 – 6 a 6 podľa širšieho študijného odboru a podľa pohlavia –
absolútne čísla: inžinierstvo, priemyselná výroba a stavebníctvo**

	<i>isced97</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced6</i>	<i>isced6</i>	<i>isced6</i>
	<i>sex</i>	<i>total</i>	<i>males</i>	<i>females</i>	<i>total</i>	<i>males</i>	<i>females</i>
eu25		431254	329439	101815	12236	9402	2835
eu15		366933	282873	84060	10492	8088	2405
nms10		64321	46566	17755	1744	1314	430
eurozone12		302009	232517	69492	6802	5257	1545
be		7630	6046	1584	89	71	18
be_fr		2654	2111	543	69	54	15
be_vl		4978	3936	1042	20	17	3
cz		8018	6079	1939	468	369	99
dk		4695	3235	1460	376	271	105
de		53725	44516	9209	2107	1858	249
ee		854	571	283	16	10	6
gr		4864	3014	1850	119	94	25
es		50368	37395	12973	603	435	168
fr		:	:	:	:	:	:
ie		7061	5825	1236	108	77	31
it		49744	35489	14255	1177	810	367
cy		119	95	24	0	0	0
lv		1845	1324	521	13	8	5
lt		6489	4328	2161	62	41	21
lu		:	:	:	:	:	:
hu		5301	4045	1256	36	24	12
mt		:	:	:	:	:	:
nl		8693	7315	1378	483	370	113
at		6281	5203	1078	397	323	74
pl		34144	24729	9415	908	689	219
pt		10008	6618	3390	579	373	206
si		2219	1748	471	86	64	22
sk		5220	3570	1650	155	109	46
fi		:	:	:	:	:	:
se		11945	8525	3420	1096	812	284
uk		48284	38596	9688	2218	1748	471
bg		7418	4656	2762	74	45	29
hr		2269	1670	599	88	67	21
ro		26015	17581	8434	690	492	198
tr		49910	38342	11568	418	272	146
is		145	102	43	0	0	0
li		4	2	2	0	0	0
no		2559	1978	581	6	3	3
ch		7214	6391	823	319	254	65
al		:	:	:	:	:	:
mk		793	517	276	17	12	5
us		189402	152986	36416	6154	5017	1137
jp		195241	170178	25063	3355	3017	338

Source: Eurostat, Graduates in ISCED 3 to 6 by field of education and sex - absolute figures: engineering, production and construction

Miery zamestnanosti podľa pohlavia, vekových skupín a najvyššieho stupňa ukončeného vzdelania (%) – celkovo

sex t Total
time 2004q02
age y25_64 Between 25 and 64 years

	isc97	total Total (ISCED 1997)	isc97_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	isc97_3_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	isc97_5_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
geo					
eu25 European Union (25 countries)		69,1	54,2	72,4	83,8
be Belgium		67,8	49,4	73,1	84,1
cz Czech Republic		72,6	42,7	74,7	86,4
dk Denmark		78,9	62,0	79,7	86,5
de Germany (including ex-GDR from 1991)		69,0	48,6	69,5	82,7
ee Estonia		72,9	50,4	72,9	80,8
gr Greece		66,7	56,8	69,0	82,4
es Spain		66,7	57,2	73,0	81,8
fr France		71,3	58,6	75,4	82,6
ie Ireland		71,8	57,2	75,7	86,1
it Italy		63,3	51,6	73,5	82,4
cy Cyprus		76,9	64,1	79,5	88,8
lv Latvia		71,6	52,1	72,5	85,0
lt Lithuania		73,2	49,3	73,4	85,9
lu Luxembourg (Grand-Duché)		70,4	58,5	69,1	84,1
hu Hungary		64,5	36,5	71,1	82,9
mt Malta		55,7	47,7	76,4	88,6
nl Netherlands		74,5	59,0	77,7	85,6
at Austria		71,2	51,8	74,3	81,9
pl Poland		60,4	36,9	61,3	82,2
pt Portugal		75,1	72,0	80,2	88,4
si Slovenia		73,5	56,1	75,1	87,1
sk Slovakia		66,1	26,6	70,2	83,6
fi Finland		73,8	57,0	74,2	84,5
se Sweden		79,9	67,1	80,9	86,7
uk United Kingdom		75,4	54,3	79,7	87,7
bg Bulgaria		63,3	41,2	68,8	80,0
ro Romania		67,5	52,5	71,6	85,9

Miery zamestnanosti podľa pohlavia, vekových skupín a najvyššieho stupňa ukončeného vzdelania (%) – ženy

sex *f Females*
time 2004q02
age *y25_64 Between 25 and 64 years*

<i>isco97</i>	<i>total Total</i> (ISCED 1997)	<i>isco0_2 Pre-primary, primary and lower secondary education - levels 0-2</i> (ISCED 1997)	<i>isco3_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4</i> (ISCED 1997)	<i>isco5_6 Tertiary education - levels 5-6</i> (ISCED 1997)
geo				
<i>eu25</i> European Union (25 countries)	60,4	41,4	65,4	80,3
<i>be</i> Belgium	59,0	37,1	63,9	79,8
<i>cz</i> Czech Republic	63,1	39,0	65,8	79,1
<i>dk</i> Denmark	74,5	54,7	74,3	85,2
<i>de</i> Germany (including ex-GDR from 1991)	62,2	41,5	64,3	78,4
<i>ee</i> Estonia	70,4	46,6	68,6	78,7
<i>gr</i> Greece	50,6	36,9	53,3	75,3
<i>es</i> Spain	52,1	37,5	60,8	76,3
<i>fr</i> France	64,8	51,2	68,8	78,7
<i>ie</i> Ireland	60,1	37,7	64,1	81,1
<i>it</i> Italy	49,4	32,6	63,6	77,3
<i>cy</i> Cyprus	65,6	49,3	68,0	84,9
<i>lv</i> Latvia	66,8	44,2	66,1	82,1
<i>lt</i> Lithuania	69,3	39,8	68,1	84,8
<i>lu</i> Luxembourg (Grand-Duché)	58,2	47,1	56,3	76,4
<i>hu</i> Hungary	57,3	32,3	63,6	78,9
<i>mt</i> Malta	28,9	18,9	59,1	81,6
<i>nl</i> Netherlands	65,7	46,0	70,9	82,2
<i>at</i> Austria	63,0	44,4	67,1	77,7
<i>pl</i> Poland	54,2	30,6	54,0	79,8
<i>pt</i> Portugal	68,3	62,8	77,2	88,2
<i>si</i> Slovenia	69,1	50,4	70,6	86,1
<i>sk</i> Slovakia	58,4	24,3	62,8	79,4
<i>fi</i> Finland	71,5	53,1	70,5	82,5
<i>se</i> Sweden	77,8	59,5	78,0	86,8
<i>uk</i> United Kingdom	68,3	49,6	74,3	85,9
<i>bg</i> Bulgaria	59,4	35,2	64,0	77,3
<i>ro</i> Romania	61,3	46,3	66,5	84,4

Miery zamestnanosti podľa pohlavia, vekových skupín a najvyššieho stupňa ukončeného vzdelania (%) – muži

sex m Males
time 2004q02
age y25_64 Between 25 and 64 years

geo	isc97	total Total (ISCED 1997)	isc97_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	isc97_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	isc97_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
eu25 European Union (25 countries)		77,9	68,6	79,2	87,3
be Belgium		76,4	61,7	81,7	88,7
cz Czech Republic		82,2	51,0	83,1	92,1
dk Denmark		83,2	70,5	84,3	87,9
de Germany (including ex-GDR from 1991)		75,6	59,7	74,6	85,6
ee Estonia		75,8	53,6	77,1	84,7
gr Greece		83,0	78,3	84,8	88,6
es Spain		81,3	77,0	84,9	87,3
fr France		77,9	67,2	81,3	87,0
ie Ireland		83,4	73,7	89,0	91,3
it Italy		77,5	70,8	83,4	88,0
cy Cyprus		88,9	82,8	90,9	92,5
lv Latvia		77,1	58,5	79,4	89,6
lt Lithuania		77,6	57,6	79,0	87,3
lu Luxembourg (Grand-Duché)		82,3	71,9	82,5	89,6
hu Hungary		72,1	42,6	77,9	87,6
mt Malta		82,6	79,6	87,9	94,0
nl Netherlands		83,2	75,1	84,2	88,4
at Austria		79,5	64,5	81,2	84,7
pl Poland		66,8	44,4	68,2	85,2
pt Portugal		82,2	81,2	83,0	88,8
si Slovenia		77,7	63,8	78,8	88,5
sk Slovakia		73,9	30,7	77,0	87,9
fi Finland		76,2	60,2	77,5	87,0
se Sweden		82,0	72,9	83,6	86,5
uk United Kingdom		82,6	60,1	84,6	89,4
bg Bulgaria		67,4	47,0	73,0	84,3
ro Romania		74,0	62,2	66,5	87,2

Graduates in ISCED 5a and 6 by field of education and sex

2004a00

f Total

Geo	isc5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								isc5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								isc6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
eu25 European Union (25 countries)	2062496	228983	284739	741666	225409	274974	34005	216849									74935	1995	9121	12463	20211	10001	3371	16945
be Belgium	24874	331	4440	8992	2479	3764	905	3358	11951	2645	809	4344	1280	533	276	1339	1479	28	164	204	658	89	75	248
bg Bulgaria	26992	3015	2670	12905	1393	4126	443	618	14729	243	1065	7743	765	2315	306	1254	392	38	73	63	77	74	11	40
cz Czech Republic	33126	4982	3202	10036	2901	6866	1430	2557	11239	5850	521	3046	347	309	0	149	1732	74	154	260	410	468	112	185
dk Denmark	29518	3370	3909	5792	1819	3026	242	10987	8930	426	2053	4209	1505	368	124	176	788	0	96	64	100	376	89	63
de Germany (including ex-GDR from 1991)	196608	16136	30128	59963	25421	34099	3524	23317	-	-	-	-	-	-	-	-	23138	498	1974	3672	6025	2107	929	7799
ee Estonia	4072	338	630	1558	419	454	139	353	1472	264	229	551	173	89	21	101	209	6	28	13	50	16	5	87
ie Ireland	25865	1236	3984	9179	4173	2544	288	2829	10521	2163	1071	3672	995	588	178	1670	683	8	94	49	265	108	21	109
gr Greece	29474	5368	5558	10858	5709	1049	271	406	5010	868	419	954	1574	706	189	190	1285	106	145	142	711	119	39	26
es Spain	202435	28471	19521	64145	18801	30788	5592	25846	:	:	:	:	:	:	:	:	8168	259	1232	1594	2249	603	322	1622
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	264574	12724	35180	103315	19961	45899	4760	36249	50359	14499	3202	10320	1979	2668	1383	12841	6351	40	829	1128	1931	1177	384	857
cy Cyprus	693	195	151	239	108	0	0	0	173	58	15	41	59	0	0	0	13	3	1	3	6	0	0	0
lv Latvia	13301	2286	881	7465	700	884	172	639	6972	1703	387	3264	449	678	33	180	84	6	8	19	15	13	6	17
lt Lithuania	16548	3791	1594	5362	1061	2889	351	1200	7159	978	540	2932	458	1207	90	814	301	-	49	69	70	62	11	40
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	53514	15779	6936	22083	2046	4334	1842	4929	8825	1505	36	6208	145	192	287	200	893	62	238	127	171	36	66	193
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	84194	13231	5721	33129	5887	6863	1865	15280	10017	3596	787	1165	523	1347	254	2209	2679	0	213	416	499	483	259	809
at Austria	20288	2092	2049	8484	2106	3172	301	1900	236	8	37	114	34	37	6	0	2443	164	353	912	444	397	97	57
pl Poland	278509	41285	22855	132448	19164	29275	5323	9473	196356	17554	6764	66344	4938	3961	1290	579	5460	-	1183	655	867	908	524	1209
pt Portugal	52550	13652	5435	15282	5525	6515	992	9932	:	:	:	:	:	:	:	:	872 ¹⁾	46 ¹⁾	106 ¹⁾	149 ¹⁾	271 ¹⁾	197 ¹⁾	36 ¹⁾	67 ¹⁾
ro Romania	97629	1552	13057	47748	4679	15703	2195	5483	34199	-	2071	12203	2480	6266	513	10666	2680	-	497	822	151	690	1	519
si Slovenia	5905	1064	692	2559	316	671	177	335	940	37	98	572	57	97	9	47	355	8	40	77	93	86	8	39
sk Slovakia	25881	4653	1293	8114	2193	3978	886	2841	5802	749	381	1997	922	1044	59	375	854	69	92	150	177	155	42	132
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	42697	8382	2625	11275	3547	9912	305	11533	2672	626	19	370	21	53	8	1566	2748	58	257	300	627	580	62	858
uk United Kingdom	292092	9545	63038	92306	53143	26271	3073	36622	166826	38238	14719	66369	16276	12684	1080	14947	15257	606	1969	2609	4843	2218	318	2594

Source: Eurostat, education statistics

1) National Portuguese Statistics

2004a00
m Males

	iscod5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscod5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscod6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
geo																								
eu25 European Union (25 countries)	858339	51306	82007	291908	130277	204429	16177	52953	:	:	:	:	:	:	:	:	42903	823	4495	6950	12440	7806	1691	8191
be Belgium	11910	48	1618	3862	1490	2936	431	1275	5502	785	270	2107	816	360	171	609	978	15	104	115	468	71	47	151
bg Bulgaria	11488	785	967	5184	616	2620	244	146	6041	86	351	2721	324	1378	183	528	193	18	24	36	34	45	4	20
cz Czech Republic	15226	1245	1119	3881	1698	5199	624	682	3958	1266	202	1235	231	246	0	24	1116	20	90	140	267	369	74	118
dk Denmark	10647	878	1259	2863	1197	2290	85	1782	3960	114	666	1962	855	213	65	44	505	0	48	39	74	271	39	34
de Germany (including ex-GDR from 1991)	98498	4538	9271	31356	16069	26242	1653	7855	-	-	-	-	-	-	-	-	14108	245	1011	2388	4247	1858	383	3901
ee Estonia	1237	13	112	499	177	293	51	49	451	37	50	185	93	64	9	3	79	0	11	5	28	10	4	17
ie Ireland	10672	194	1325	3515	2401	1965	157	524	4012	458	399	1674	639	385	100	261	371	4	49	23	145	77	11	49
gr Greece	10738	1243	1090	4245	3233	574	126	145	2392	272	157	426	938	391	92	80	801	51	71	68	481	94	22	9
es Spain	80980	5934	6573	24760	10521	21282	2989	5373	:	:	:	:	:	:	:	:	4290	110	631	813	1149	435	180	782
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	111217	1001	7408	43907	9180	33063	2643	10643	20619	3065	1404	4705	1011	1616	825	5918	3120	11	344	560	888	810	175	330
cy Cyprus	138	34	12	52	40	0	0	0	65	17	4	20	24	0	0	0	5	0	1	3	1	0	0	0
lv Latvia	3810	248	136	2104	449	596	99	92	2258	168	75	1103	238	483	9	34	35	0	4	8	7	8	0	8
lt Lithuania	5933	708	363	1807	605	1908	156	231	2690	155	118	1123	215	770	39	227	128	-	11	28	27	41	5	16
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	18564	3557	2001	7008	1296	3274	940	1004	3072	146	3	2325	90	151	203	28	510	21	119	69	115	24	46	116
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	36724	2694	2219	16224	4605	5979	984	3013	4140	804	396	601	328	966	84	892	1623	0	122	246	311	370	158	416
at Austria	9965	493	764	3834	1348	2567	122	747	152	3	18	66	26	35	4	0	1454	68	167	530	288	323	43	21
pl Poland	103723	10380	5935	41763	11622	21233	2203	2337	60011	3773	1141	18746	2671	2807	522	104	2897	-	533	339	408	689	269	586
pt Portugal	16637	2034	1547	5378	2528	4168	377	1976	:	:	:	:	:	:	:	:	455 ⁽¹⁾	10 ⁽¹⁾	52 ⁽¹⁾	80 ⁽¹⁾	132 ⁽¹⁾	128 ⁽¹⁾	17 ⁽¹⁾	36 ⁽¹⁾
ro Romania	41753	849	4168	17292	1502	10796	1341	1964	15022	0	665	5170	1296	3889	254	3748	1359	-	160	397	82	492	1	227
si Slovenia	2135	194	182	864	169	481	73	115	429	8	30	243	36	80	7	15	211	4	17	47	55	64	4	18
sk Slovakia	11415	1187	547	3161	1362	2739	517	672	2751	227	183	866	476	703	24	72	470	22	49	74	95	109	27	68
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	16177	1757	883	4568	1711	7012	130	1726	456	43	5	150	17	37	8	191	1516	12	113	170	379	435	34	370
uk United Kingdom	128567	1751	22276	37852	32710	21420	1057	8389	74318	11175	5630	31548	10310	9472	532	4259	8682	240	998	1285	3007	1748	169	1180

Source: Eurostat, education statistics
1) National Portuguese Statistics

2004=00
f Females

	iscsed5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscsed5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscsed6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
geo																								
eu25 European Union (25 countries)	1204157	177678	202733	449759	95131	70545	17828	163896	:	:	:	:	:	:	:	:	32032	1172	4625	5513	7771	2196	1681	8754
be Belgium	12964	283	2822	5130	989	828	474	2083	6449	1860	539	2237	464	173	105	730	501	13	60	89	190	18	28	97
bg Bulgaria	15504	2230	1703	7721	777	1506	199	472	8688	157	714	5022	441	937	123	726	199	20	49	27	43	29	7	20
cz Czech Republic	17900	3737	2083	6155	1203	1667	806	1875	7281	4584	319	1811	116	63	0	125	616	54	64	120	143	99	38	67
dk Denmark	18871	2492	2650	2929	622	736	157	9205	4970	312	1387	2247	650	155	59	132	283	0	48	25	26	105	50	29
de Germany (including ex-GDR from 1991)	98110	11598	20857	28607	9352	7857	1871	15462	-	-	-	-	-	-	-	-	9030	253	963	1284	1778	249	546	3898
ee Estonia	2835	325	518	1059	242	161	88	304	1021	227	179	366	80	25	12	98	130	6	17	8	22	6	1	70
ie Ireland	15193	1042	2659	5664	1772	579	131	2305	6509	1705	672	1998	356	203	78	1409	312	4	45	26	120	31	10	60
gr Greece	18736	4125	4468	6613	2476	475	145	261	2618	596	262	528	636	315	97	110	494	55	74	74	230	25	17	17
es Spain	121455	22537	12948	39385	8280	9506	2603	20473	:	:	:	:	:	:	:	:	3878	149	601	781	1100	168	142	840
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	153357	11723	27772	59408	10801	12836	2117	25606	29740	11434	1798	5615	968	1052	558	6923	3231	29	485	568	1043	367	209	527
cy Cyprus	555	161	139	187	68	0	0	0	108	41	11	21	35	0	0	0	8	3	0	0	5	0	0	0
lv Latvia	9491	2038	745	5361	251	288	73	547	4714	1535	312	2161	211	195	24	146	49	6	4	11	8	5	6	9
lt Lithuania	10615	3083	1231	3555	456	981	195	969	4469	823	422	1809	243	437	51	587	173	-	38	41	43	21	6	24
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	33950	12222	4935	15075	750	1060	902	3925	5753	1359	33	3883	55	41	84	172	383	41	119	58	56	12	20	77
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	47470	10537	3502	16905	1282	884	881	12267	5877	2792	391	564	195	381	170	1317	1056	0	91	170	188	113	101	393
at Austria	10323	1599	1285	4650	758	605	179	1153	84	5	19	48	8	2	2	0	989	96	186	382	156	74	54	36
pl Poland	174786	30905	16920	90685	7542	8042	3120	7136	136345	13781	5623	47598	2267	1154	768	475	2563	-	650	316	459	219	255	623
pt Portugal	35913	11618	3888	9904	2997	2347	615	7956	:	:	:	:	:	:	:	:	417 ⁽¹⁾	36 ⁽¹⁾	54 ⁽¹⁾	69 ⁽¹⁾	139 ⁽¹⁾	69 ⁽¹⁾	19 ⁽¹⁾	31 ⁽¹⁾
ro Romania	55876	703	8889	30456	3177	4907	854	3519	19177	-	1406	7033	1184	2377	259	6918	1321	-	337	425	69	198	-	292
si Slovenia	3770	870	510	1695	147	190	104	220	511	29	68	329	21	17	2	32	144	4	23	30	38	22	4	21
sk Slovakia	14466	3466	746	4953	831	1239	369	2169	3051	522	198	1131	446	341	35	303	384	47	43	76	82	46	15	64
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	26520	6625	1742	6717	1836	2900	175	9807	2216	583	14	220	4	16	0	1375	1232	46	144	130	248	145	28	488
uk United Kingdom	163525	7795	40763	54455	20432	4851	2016	28233	92508	27062	9088	34821	5966	3212	549	10687	6575	366	970	1324	1836	471	150	1414

Source: Eurostat, education statistics

1) National Portuguese Statistics

Počet akademických pracovníkov podľa stupňa a pohlavia (2004)

	Grade A		Grade B		Grade C		Grade D	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
Austria	188	1791	470	2427	2167	3917	2034	3339
Belgium	200	2016	544	2072	2031	4104	2712	3106
Cyprus	5	44	14	67	98	163	55	109
Czech Republic	215	1877	844	2972	4105	6110	1049	1099
Denmark	125	1017	886	2738	557	926	1632	2189
Estonia	94	454	372	630	966	740	653	328
Finland	528	1963	1440	1648	772	687	3228	4308
France	3732	19390	20560	32546	:	:	4591	7103
Germany	1163	11453	4672	24271	4344	12457	37866	68563
Greece	216	1699	431	1468	753	1608	1481	2280
Hungary	447	2448	1657	3701	4133	4843	667	1148
Italy	2960	15111	5682	12420	9296	11933	:	:
Latvia	120	333	205	349	2293	1235	:	:
Lithuania	80	580	810	1356	933	951	2745	1839
Malta	1	43	193	415	23	139	2	6
Netherlands	219	2108	312	1884	1203	3261	5303	8153
Poland	4531	16734	19019	25886	12443	11995	1428	496
Portugal	303	1148	917	1750	2751	3581	2349	2312
Slovakia	216	1382	840	1826	3409	3614	696	586
Slovenia	130	876	203	583	642	993	299	325
Spain	1965	9208	25293	44800	1596	1464	39177	38262
Sweden	676	3524	4388	6984	422	632	10617	10632
United Kingdom	2306	12172	8170	18027	25434	29728	15418	18018
Bulgaria	362	1646	2477	4624	:	:	7078	6434
Iceland	30	169	55	129	122	108	:	:
Israel	165	1398	245	891	413	818	316	391
Norway	414	2222	1215	3099	658	789	3812	4007
Romania	3076	7508	8216	8507	:	:	1958	1592
Switzerland	771	3894	485	1598	6554	12861	981	1392
Turkey	2102	6128	3737	9880	1615	2371	12449	17498

Sources: She Figures
2006

Internetové stránky

Európska komisia: uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti a medzinárodná rodová rovnosť

http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/global/global_de.html (nemecky)

http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/global/global_en.html (anglicky)

Európska komisia: Vzdelávanie a odborná príprava 2010

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_de.html (nemecky)

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_en.html (anglicky)

Oddelenie na podporu žien: Štvrtá svetová konferencia o ženách: Pekinská deklarácia a akčná platforma

<http://www.un.org/esa/gopher-data/conf/fwcw/off/a--20.en> (anglicky)